

ÅRSRAPPORT EKSPLOSIVRYDDING HJERKINN PRO - 2014

Resultater delprosjekt eksplosivrydding

Prosjekt 2495399 Hjerkins PRO/
Prosjektleder eksplosivrydding
Ole Petter Gundersen

Årsrapporten beskriver forberedelser, gjennomføring og etterarbeider for årets eksplosivrydding. Av resultatene fremgår en detaljert fremstilling for hver ryddeuke, samt totalt for året. Andre aktiviteter knyttet til eksplosivryddingen er også beskrevet. Rapporter eller utredninger knyttet til disse aktivitetene er ikke vedlagt.

Forord

Ifm Stortingets vedtak om etablering av Regionfelt Østlandet (RØ) i Åmot kommune (23. mars 1999), ble det samtidig vedtatt at Hjerkinn skytefelt skulle legges ned som ledd i en omfattende plan for utvidet vern av Dovrefjell. Bruken av Hjerkinn som skytefelt ble forutsatt avvirket etter hvert som RØ ble operativt. All militær skyte- og øvingsaktivitet på Hjerkinn ble avvirket i løpet av 2008.

Forsvarets overkommando/ Fellesstaben ga i 2013 Hærstaben i oppdrag å sørge for at det ble utarbeidet en militær oppryddingsplan for Hjerkinn skytefelt. RSF Hedmark/KAMPUKS fikk dette oppdraget, og utarbeidet plan for ekspløsvrydding. Denne var klar 2004, med planlagt start i 2005, og avslutning i 2027. Plan ble brukt ifm utarbeidelse av Totalprosjekt (TP).

Forsvarsbygg fikk 24. september 2004 i oppdrag fra Forsvarsdepartementet om å etablere et TP for tilbakeføring av Hjerkinn skytefelt til sivile formål. Oppdraget innebar også å se på muligheten av å redusere prosjektets tidsmessige omfang. TP-dokumentet ble underskrevet 14. januar 2005.

På grunn av usikkerhet om ryddebehovet, både ut fra hva som faktisk finnes, og ut fra hva som kan betraktes som et sikkert nok ryddenivå, ble budsjettet for ekspløsvrydding fordelt på to faser. Fase 1, hovedtyngden av prosjektet, skulle gjennomføres fra 2006 til 2012. Fase 2, ville da i hovedsak omfatte ekspløsvrydding og fjerning av vegsystemer, og var forutsatt gjennomført i perioden 2013-2020. Tiltakene i fase 2 er basert på erfaringer fra fase 1, samt fortløpende vurderinger av resultater. Som det ser ut i dag vil ressursbehovene for ekspløsvrydding være på minst samme nivå som i fase 1.

Ekspløsvryddingen i 2014 foregikk i områdene Grisungdalen, Kolla, Svånådalen, Einøvlingen og Grøndalen. Helikopter ble benyttet for personelltransport ifm både ordinær manngard, og ved rydding i bratt terreng. Resultatet for året ble 35,8 km². Dette er 7 km² mer enn året før. Årets resultat er meget tilfredsstillende.

Hele feltet er 165,5 km², og inkluderer området Hegglingen 2,2 km² utenfor skytefeltet. Bratt terreng utgjør 3,9 km², 2,05 km² vannsystemer og 0,1 km² fjellskråninger over 60°. Vannsystemer og fjellskråninger over 60° skal normalt ikke ryddes. Totalt er det gjennomført søk i 254,4 km² fordelt slik: 148,8 km² 1. gangs søk, 77,1 km² 2. gangs søk, 22,2 km² 3. gangs søk, 5,7 km² 4. gangs søk og 0,9 km² søkt 5 el flere ganger.

For andre år på rad hadde prosjektet et alvorlig uhell. Denne gangen, helikopterstyrt med pilot og fire passasjerer om bord. En person ble alvorlig skadet og fløyet til St Olavs hospital i Trondheim, øvrig fire ble sjekket ut av lege samme ettermiddag /kveld. Etter omstendighetene må det likevel sies at dette gikk meget bra.

De mest omfattende tiltak på delprosjekt EBA har vært revegeteringstiltak, inklusive planting av vier på HFK-sletta, fjerning av anleggsvegen på Haukberget, samt utlegg av vekstjurd på deponi Storranden. Fjernstyrte maskiner ble ikke brukt på Hjerkinn i 2014.

Som kjent er behov for antall søk i de forskjellige deler av skytefeltet estimert i forprosjekt Hjerkinn PRO fase 2. Det totale behovet for ekspløsvrydding er mao noe usikkert. Det er derfor ønskelig å øke innsatsen på ekspløsvryddingen for 2016-18.

Resultatene fra de årlige ryddingene brukes av FFI i sin rapport "Rydding av Hjerkinn skytefelt – en statistisk vurdering", som er et supplement i prosessen for å fastlegge restrisiko. Samtidig er dette en kvalitetsvurdering av gjennomført rydding, og viktig for en best mulig ressursutnyttelse. Arbeidet med å fastlegge endelig ryddenivå blir en av hovedoppgavene for prosjektet i 2015/16.

Siste punkt i denne rapporten gir en oppsummering av årets ryddesesong.

Hamar, 16. april 2015

Håndskrift	Håndskrift
Pål Skovli Henriksen Prosjektleder	Ole Petter Gundersen Prosjektleder Ekspløsvrydding

---

Innhold

1 Situasjon	4
1.1 BAKGRUNN	4
1.2 OPPDRAG I FSJ VP 14	4
1.3 FB ROLLE	4
1.4 MILITÆR AKTIVITET PÅ HJERKINN 2014	4
1.5 ERK SJEFER 2014.....	4
2 Oppdrag 2014	5
3 Utførelse	5
3.1 INTENSJON	5
3.2 PLAN	6
4 Administrasjon og forsyningstjeneste	7
4.1 PERSONELL	7
4.2 SANITETSTJENESTE	8
4.3 TRANSPORT OG VEDLIKEHOLD	8
4.4 MATERIELL	8
4.5 SIKKERHET	10
4.6 VILLREINJAKT	11
4.7 FORLEGNING, FORPLEINING OG EBA	11
4.8 ØKONOMI	11
4.9 PRESSE OG INFORMASJON	12
5 Kommando og kontroll	12
5.1 KOMMANDO- OG ANSVARFORHOLD.....	12
5.2 KONTROLL.....	12
6 Resultater 2014	13
6.1 UKE 25-27, 33-34, 36 OG 38 – GRISUNGDALEN, KOLLA, SVÅNÅDALEN, EINØVLINGEN OG GRØNDALEN.....	13
6.2 ANDRE AKTIVITETER.....	32
6.3 DRØFTING RESULTAT EKSPLOSIVRYDDING	35
7 Videre framdrift	35
8 Oppsummering	36

---

1 Situasjon

1.1 Bakgrunn

Stortingets vedtak den 23. mars 1999 om å opprette et regionalt skyte- og øvingsfelt for Forsvarets avdelinger på Østlandet. Pkt. III i vedtaket sier: "Hjerkinn skytefelt legges ned i samsvar med pkt. 7.2 i St. meld.nr.11 (1998-99) som ledd i en omfattende plan for utvidet vern av Dovrefjell gjennom Sunndalsfjella nasjonalpark, som forlengelse av Dovrefjell nasjonalpark, og landskapsvernområder vestover fra Rondane nasjonalpark, jf. Ny landsplan for nasjonalparker i St.meld.nr. 62 (1991-92)". 2006 var starten på avvikling av Hjerkinn skyte- og øvingsfelt (SØF) etter 80 års drift. Hjerkinn PRO er etter omstrukturering 1. februar 2008 delt i tre delprosjekt:

- ✚ Plan, miljø og sivile avtaler. Håndtering av forurensning og avvikling av sivile avtaler.
- ✚ Eiendom, bygg og anlegg (EBA). Fjerning av bygg og anlegg, reparasjon av terrengskader
- ✚ Ekspløsvrydding. Rydding av hele skytefeltarealet for blindgjengere, ammunisjonsrester og søppel.

1.1.1 Bakgrunnsdokumenter

- ✚ Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) Rapport – Blindgjengerfaren i Hjerkinn skytefelt – En statistisk analyse – Ove Dullum – FFI/Rapport-2003/01788.
- ✚ Forsvarets bruk av Hjerkinn skytefelt 1923-2003 – Forsvarets etterlatenskaper blindgjengere og ekspløsvrester – FLO/LAND/TEKN DIV (Roseth-rapporten).
- ✚ Militær ryddeplan – Hjerkinn skytefelt – oblt Gundersen, Ole Petter/HSTY/RSF Hedmark 2004.
- ✚ Totalprosjektdokument FB 2005.
- ✚ Forprosjekt, Hjerkinn PRO fase 2, FB 2011.
- ✚ Årsrapportene for 2006-2013.
- ✚ Rydding av Hjerkinn skytefelt – en statistisk vurdering – Ove Dullum – FFI-rapport 14/1024.

1.2 Oppdrag i FSJ VP 14

Oppdrag til Forsvarets avdelinger om støtte til Forsvarsbygg (FB) SØF fase II er gitt i FSJ VP 13-16 slik: «Støtt FB med ekspløsvryddepersonell og søkspersonell ifm tilbakeføring av Hjerkinn skytefelt iht plan». Generalinspektøren for Hæren (GIH) har koordineringsansvaret. Forsvarets kompetansesenter for logistikk og operativ støtte (FKL), viderefører støtten til FB som tidligere år, oppdraget er ikke tatt inn i FSJ VP.

1.3 FB rolle

FB Utvikling sør/Plan og miljø er ansvarlig for totalprosjektet (TP). PL Ekspløsvrydding leder, planlegger, koordinerer og utarbeider ordre for alle ekspløsvryddeoppdrag i Hjerkinn SØF. Ordren er grunnlaget for sjef ekspløsvryddekommando (ERK), sjef hundelag og sjef ekspløsvryddegruppe EBA (ERG EBA) for ledelse og utførelse av oppdragene. Fra 1.jan 2015 er Hjerkinn PRO overført til FB Skifte eiendom (FB SE).

1.4 Militær aktivitet på Hjerkinn 2014

Ingen militære aktiviteter i Hjerkinn skytefelt i 2014.

1.5 ERK sjefer 2014

Personell fra forsvaret stilte sjef ERK alle uker.

---

2 Oppdrag 2014

Planlagte oppdrag for ekspløsvrydding 2014:

✚ Sett opp ERKer og gjennomfør blindgjengerrydding i Hjerkinn SØF med pri til 1. gangs søk slik:

○ Uke 25	sø 15. jun	– fr 20/lø 21. jun	Luft / Sjø
○ Uke 26	sø 22. jun	– fr 27/lø 28. jun	Hæren
○ Uke 27	sø 29. jun	– fr 04/lø 05. jul	Hæren
○ Uke 33	sø 10. aug	– fr 15/sø 17. aug	Luft / Hæren
○ Uke 34	sø 17. aug	– fr 22. aug	Hæren, bratt terreng
○ Uke 36	sø 31. aug	– fr 05 / lø 06. sep	Sjø
○ Uke 38	sø 14. sep	– fr 19/lø 20. sep	Sjø / Luft

✚ Støtt delprosjekt EBA med EOD-operatører fra ERKen ifm slutføring av tilbakeføringsarbeider på kavaleriets anlegg på Haukberget, HFK-sletta og deponier på Storranden.

3 Utførelse

3.1 Intensjon

3.1.1 Hensikt

Ryddingen skal bidra til å redusere faren ved eksplosive etterlatenskaper til et akseptabelt nivå, med sikte på å tillate åpen sivil ferdsel og sivil arealbruk av området som dekkes av Hjerkinn SØF.

3.1.2 Ambisjon for prosjektet

Hjerkinn SØF skal tilbakeføres til en tilstand som gjør at området blir:

- ✚ En naturlig del av det nasjonalt og internasjonalt verneverdige høyfjellsøkosystemet på Dovrefjell, med alle høyfjellsøkosystemets funksjoner og opplevelseskvaliteter.
- ✚ Sikkert for allmenn ferdsel.

3.1.3 Metoder

For sesongen 2014 ble følgende ryddemetode anvendt:

- ✚ ERKen etablerte manngarder til fots i terrenget for gjennomføring av ordinær ekspløsvrydding, samt rydding i bratt terreng. Dette er eneste aktuelle metode da ny skade ikke skal påføres naturen. Militære avdelinger er en forutsetning. ERKen støttes av kjøretøy for utkjøring av ammunisjonsrester og søppel, samt for sanitetstjeneste. For transport av personell ut og inn av feltet ble både kjøretøy og helikopter brukt.

Erklæringen ”klart for overdragelse til sivile formål” kan først skje etter at ekspløsvryddingen, og fjerningen av infrastruktur (bygninger, veier, bruer, stikkrenner, ol) er slutført. I TTP sammenheng betyr dette år 2020.

3.1.4 Organisasjon

Organisasjon for delprosjekt ekspløsvrydding/Hjerkinn PRO og basisorganisasjon for ERK, som etableres hver ryddeuke, fremgår av vedlegg^A.

3.1.5 Slutttilstand

Slutttilstanden er nådd når den samordnede planen for tilbakeføring er gjennomført, og prosjektet etter godkjenning fra militære og sivile myndigheter, erklærer Hjerkinn SØF klart for overføring til sivile formål.

3.2 Plan

FB planla med oppsett av ERK i det antall uker som forsvaret så seg i stand til å støtte i 2014. Etter koordinering ble det lagt et grunnlag for å sette opp ERKen i 7 uker. Senere ble dette justert til 6 uker med ordinær rydding og 1 uke med rydding i bratt terreng. Målsettingen var å prioritere 1. gangs søk. Hensikt med ryddingen er fortsatt å skaffe en oversikt over antatt bruk, situasjon ift blindgjengere, ammunisjonsrester og søppel for hele feltet. Grunnlaget skal brukes for videre ressursberegning, effektiv planlegging og riktige tiltak. Alle rydderesultater kommuniseres med FFI, som bruker resultatene i sine arbeider med å beskrive akseptert restrisiko i skytefeltet, samt som del av kvalitetssikringen av gjennomført rydding.

Anleggsarbeidene på Haukberget, HFK-sletta og deponier på Storranden var for 2014 kun mindre tiltak, bortsett fra planting av vier på HFK-sletta som skulle foregå over flere uker. Det var ikke planlagt med bruk av fjernstyrt maskinelt utstyr i 2014, men støtte fra EOD ifm noen av tiltakene.

Ryddingen ble planlagt gjennomført i tre faser; forberedelser, gjennomføring og etterarbeid. Juli måned skulle brukes for ferieavvikling.

3.2.1 Forberedelser

- ✚ Rekruttering av personell til ERKer i samarbeid med Forsvaret.
- ✚ Utarbeidelse av ordre til støttende avdelinger og sjef ERK.
- ✚ Koordinering med deltakende avdelinger, samt drøfting av arbeidsplaner.
- ✚ Oppdatering av dokumenter som grunnlag for sikker utførelse av ekspløsvryddingen
  - HMS-plan, Handlingsplan uhell/ulykker og Stående operasjonsprosedyrer (SOPer).
- ✚ Koordinering av villreinjakta i Hjerkinn SØF med Lesja og Dovre fjellstyrer.
- ✚ Etablere avtale med sivil lege og sivile EOD-operatører.
- ✚ Servicer og vedlikehold på kjøretøy med kvalifisert reparatørstøtte, som bidrag til sikker gjennomføring.
- ✚ Registrering av sårbare fuglearter i Hjerkinn skytefelt for oppstart, slik at nødvendige hensyn kan tas.
- ✚ Rekognosering av ukeoppdrag for ERKene.

3.2.2 Gjennomføring

Fremmøte på søndag, og tjenestestart mandag 0730 ble videreført i 2014. Rydding kan da starte allerede etter lunsj på mandager. Aktivitetene på søndag er begrenset til mottak av personell, tildeling av forlegning, bespisning, utlevering av nødvendig administrative kjøretøy til følgebefal. Denne tjenesten ble i hovedsak ledet av PL Ekspløsvrydding. Gjennomføringen på mandager består av utlevering av materiell, innbrief og opplæring, deretter lunsj inne på Hjerkinnhus, og oppstart ekspløsvrydding ca. 1300. Ekspløsvryddingen ble avsluttet fredag kveld med påfølgende vedlikehold og kontroll av materiell. Avreise fra Hjerkinn varierte en del, ettersom hvor avdelingene kom fra. Det var derfor planlagt avreiser alt fra fredag kveld til søndag formiddag.

ERKen ble satt opp i ukene 25-27, 33, 36 og 38, samt en mindre ERK for rydding i bratt terreng i uke 34. Da Hjerkinn PRO nå utfører ryddeoppdrag også i andre nedlagte SØF (SØF fase II) parallelt med Hjerkinn, øker behovene for koordinering av alle oppdrag i tid og rom.

For å øke presisjon på søkene med manngard, ble bruk av iPad i ERGene forsøkt brukt, dette med meget godt resultat. For 2015 vil alle ERGer få tildelt iPad ifm oppdragene på Hjerkinn.

Kjøretøyparken har vært operativ gjennom hele sesongen, selv om dette til tider er forholdsvis krevende.

Utenom ekspløsvrydding i Hjerkinn SØF har Hjerkinn PRO planlagt / gjennomført følgende arbeider:

- ✚ For SØF fase II
  - Forberedt, støttet og ledet tilbakeføringsarbeidene i Marka SØF, Bømoen SØF, Skarsteindalen SØF og Fredrikstad SØF. Med egne ressurser gjennomført rydding av håndgranatbaner på Bømoen og Fredrikstad.
  - Forberedt oppdrag for 2015 ift tiltak på Gimlemoen, Marka, Brettingen, Nyborgmoen og Kvenvikmoen.
- ✚ Ledet ekspløsvryddingen der hvor skytefelthund har vært i bruk på hhv Marka, Bømoen og Skarsteindalen.
- ✚ Fortsatt møter og arbeider i arbeidsgruppe EOD.
- ✚ Støtte til sivile myndigheter og organisasjoner med aktiviteter knyttet til Hjerkinn SØF.

3.2.3 Etterarbeid

Sortering av data fra loggen med funn, avsøkte og utelatte områder vektlegges. Elektroniske kart oppdateres med informasjon, og alle data overleveres FFI, som støtter med å evaluere rydderesultatene. Primært skal dette resultere i en videre plan, hvor tildelte ressurser utnyttes på en best mulig måte, og samtidig styrer mot et sluttresultat som skal gi akseptert restrisiko i skytefeltet.

Evalueringer innen alle ansvarsområdene for prosjektet gjennomføres etter endt sesong. Etterfølgende punkter beskriver forberedelser, gjennomføring og etterarbeid mer inngående. Resultat blir beskrevet i pkt. 6.

4 Administrasjon og forsyningstjeneste

4.1 Personell

4.1.1 FSJ VP14

Innspill til FSJ VP14 ble gjort 12. september 2013. Møte med oppdragskoordinator fra Hæren OPSSTØ, som koordinerer oppdraget på vegne av GIH, ble gjennomført 18. desember 2013 på Gardermoen.

4.1.2 Etablering av ERK

Fordeelingen av ryddeuker mellom Hær, Sjø og Luft var klar i januar 2014. En av ukene, uke 34, var først planlagt med en komplett ERK, men ble senere justert ned til å omfatte kun en mindre ERK for rydding i bratt terreng.

Totalt var det grunnlag for oppsett av ERK i 6 uker. Koordinering med støttende avdelinger har vært meget god.

Planlagt fremmøte de enkelte uker fremgår av tabellen under.

Kategori/ uke	EOD- operatører	Ryddemann- skaper	Følgebefal	Hundeførere	Røkttere	Lege	Sjef sanitet	San sold (nivå 3)	VF MB amb	VF BV206	VF last	Heli pilot	Lagerbetj am
ERK alle uker	15/16	120	12			1	1	7	3	8	4	1	1
ERG EBA	2*												

*Tilhørte Sorteringsplass i ERKen og støttet delprosjekt EBA ved behov.

4.1.3 Etablering av hundelag

Skytefelthund fra FKL FHSK har i år kun vært brukt i fm søk for SØF fase II. Hjerkinn PRO / Delprosjekt eksplosivrydding planlegger og leder denne tjenesten fortsatt. Resultater og oppdrag med skytefelthund beskrives ikke i denne rapporten.

4.1.4 Etablering av ERG EBA

Delprosjekt eksplosivrydding koordinerer og leder EOD-støtten til delprosjekt EBA, ved å etablere en ERG EBA når nødvendig. For 2014 har det ikke vært nødvendig å etablere separate ERG EBAer.

EBA-tiltak har vært støttet av EOD-operatører enten fra ERKens personell på sorteringsplass, eller prosjektets egne ressurser.

4.1.5 Arbeidsplan

Særavtale om arbeidstid under blindgjengerrydding i nedlagte SØF var klar 6. juni 2014, og kunne derfor brukes i planleggingen av årets sesong fom første ryddeuke på Hjerkinn. Det meget positive ved avtalen nå, er at den

fornyes automatisk hvert år, så sant den ikke sies opp av partene iht tjenestetvistloven. Dette gir prosjektet et langt bedre planleggingsgrunnlag enn tidligere.

Reise til og fra Hjerkinn har delvis foregått utenfor oppsatt arbeidstid. Avreise fra Hjerkinn har variert mellom fredag ettermiddag/kveld, natt til lørdag, tidlig lørdag / søndag formiddag.

Med bruk av særavtalen starter nå søk allerede etter lunsj på mandager, og gir 4,5 effektive ryddedager pr uke, samtidig som dagene også kan utnyttes bedre.

4.1.6 Velferd

En grei standard på forlegning og god forpleining til alle ryddemannskaper, er det som blir best tatt imot. For prosjektet er det viktig at tiden etter endt daglig rydding, brukes til rekreasjon og forberedelse til neste dag. Det er svært liten pågang på øvrige velferdstilbud etter endt daglig rydding. Dette henger sammen med den fysiske belastningen det er å gjennomføre en ryddeuke på Hjerkinn. Velferdstiltak har vært:

- ✚ God tilgang på TV i forlegninger og fellesrom.
- ✚ Gratis frukt/snacks/forfriskninger to dager i uka, samt ferskvarer servert i felt to dager hver uke.
- ✚ Kioskutsalgs ved Hjerkinnhus Hotell AS.
- ✚ Fiskestenger og gratis fiskekort, samt div utstyr for ballspill.
- ✚ Trimrom / styrkerom på Hjerkinnhus.

4.2 Sanitetstjeneste

Sanitetstjenesten har vært ledet av sjef sanitet og lege. Det er en stor fordel at flesteparten av sanitetspersonellet kommer fra samme avdeling. Som året før har dette fungert meget tilfredsstillende, og har gitt sanitetstjenesten et løft. Evaluering av sanitetstjenesten etter 2013 resulterte i bl a innkjøp av ekstra sanitetsmateriell. BV206 Sanitet som følger hver ERG, er nå tilnærmet utstyrt som en ambulanse. Dette øker behandlingsskapasiteten ute ved ERGene. Hjerkinn PRO håper dette meget gode samarbeidet kan videreføres.

Sykestue med lege har vært organisert som tidligere:

- ✚ Daglig visittid 0700-0730 og 1900-1930 i bygning 002 - Velferdsbygg.
- ✚ En alvorlig ulykke inntraff med helikopter like etter «take off» fra Verkstedområdet, Hjerkinn tirsdag 24. juni kl 1200. Helikopter med pilot og 4 passasjerer styret i bakken. Etter omstendighetene gikk dette meget bra, men en person ble alvorlig skadet og sendt med luftambulanse til St Olavs Hospital i Trondheim, men ble etter tre dager fløyet hjem. Øvrig personell ble sjekket ut av lege ilt tirsdag ettermiddag / kveld. Alt personell som bisto under ulykken gjorde en utmerket innsats. Alle får uforbeholden ros for innsatsen, både fra de direkte involverte, og fra psykolog fra forsvaret, som hadde samtale med direkte involverte samme kveld, og dagen etter uhellet.
- ✚ Siden prosjektets start i 2006 var dette den andre alvorlige ulykken.
- ✚ Innleid helikopter er ikke konfigurert for transport av pasienter, men kan i nødtilfeller brukes.
- ✚ Sanitetsmateriell er rekvirert gjennom sykestue på Rena i Østerdal Garnison (ØG). Støtten har vært meget tilfredsstillende. Lokale innkjøp via innkjøpsordrer på apoteker har supplert behovene.

4.2.1 Hygiene

Personlig hygiene, renhold av rom/forlegning, samt håndvask etc. ifm bespisning vektlegges. Disse tiltak har forhindret alvorlig utbrudd av tarm- og mageinfeksjoner, men det har vært tilløp til dette. I de tilfeller har pasienten straks blitt isolert. For daglig renhold av dusj og sanitæranlegg på Hjerkinnhus, har utleier stått for renhold. Øvrig vask ble gjennomført av ryddemannskapene.

4.3 Transport og vedlikehold

4.4 Materiell

Støtten fra FLO, avdelingen på Rena, intendanturdepot på Dombås, samt HVSXS er utmerket. Materielltelling gjennomføres årlig.

4.4.1 Hjul- og beltekjøretøy

Innleid personell utfører servicer og reparasjoner etter plan fra Hæren OPSSTØ Østerdalen verksted plan- drift.

- ✚ Hjerkin PRO har 52 kjøretøy som dekker behovene både sommer og vinter. De fleste er leid fra FLO.
- ✚ B- eller C-service ble utført på kjøretøy iht vedlikeholdsplan. I tillegg er det gjennomført årlig ettersyn på de kjøretøy som ikke er leid av FLO.
- ✚ Kjøretøyparken var operativ i alle ryddeukene. I noen tilfeller må reparasjoner foregå i helg.
- ✚ Opplegg for vedlikehold før, under og etter kjøring, samt periodisk vil bli endret og forbedret. Administrativ ordre ifm avslutning av ukentlig oppdrag skal inneholde en klarere ansvarsfordeling og organisering av disse arbeidene. Veiledning for vedlikeholdet vil følge hvert kjøretøy fom 2015.

4.4.2 Transport til og fra Hjerkin

Transportplanlegging er delt mellom Hjerkin PRO og støttende avdeling, dette fungerer meget godt.

- ✚ Hjerkin PRO har vært ansvarlig for busstransportene, samt noe jernbanetransport til og fra Hjerkin. Nytt av året var rammeavtalen som Forsvarssektoren hadde inngått for busstransporter. Denne fungerte utmerket, og leveransen fra busselskapene har vært punktlig.
- ✚ Støttende avdeling har vært ansvarlig for flytransporter samt noe buss- og jernbanetransport. Buss til/fra Bergen, fly til/fra Værnes og tog fra/til Kristiansand ble videreført i 2014.

4.4.3 Transport under ryddeoppdrag

Prosjektet har ikke hatt uhell under transport ute i felt med hjul- og beltekjøretøy. Målsettingen om null uhell vil fortsatt vektlegges, og presiseringer ift sikker kjøring blir prioritert. Skader på kjøretøy har vært meget begrenset, og forbruk av deler lavere enn tidligere. Dette kan tilbakeføres til god ledelse fra følgebefal og EOD-operatører, samt ikke minst ansvarsfulle vognførere. Forbrukte deler/reparasjoner:

26 løpehjul BV206	01 styreledd BV206	13 belter BV206
06 drivhjul BV206	01 viftemotor BV206	01 clutch BV206
01 clutch MB240	01 starter BV206	01 motor BV206

Behov for støtte fra mekaniker ute i felt har vært begrenset til: motorvedlikehold / enkel reparasjon av BV206.

Det var en tid usikkerhet ift forbud om bruk av Scania for transport av personell. En uke ble derfor støttet med innleide busser for transport av ryddemannskaper ut/inn av feltet. Etter avklaring mot sikkerhetsinspektøren i Hæren ble tillatelse til bruk av Scania for videre bekreftet.

Forbrukt drivstoff og kjørt distanse på kjøretøy i 2014:

Scania, 2501 km/1229 liter	MB240, 14228 km/1795 liter	MB300, 1705 km/353 liter	BV, 4343 km/4725 liter
Drivstoff totalt 9 424 liter	Total distanse 24 093 km	-	-

4.4.4 Helikoptertjeneste

Opsjon for 2014 ble utløst med helikopterselskapet Pegasus. Utenom rekognoseringsoppdrag, samt noe løft av materiell, ble helikopter brukt for transport av ryddemannskaper slik:

- ✚ Uke 27 – Kolla, en ERG, ordinær rydding
- ✚ Uke 33 – Flathøi, en ERG, ordinær rydding
- ✚ Uke 34 – Kolla og Flathøi, ERK bestående av to mindre ERGer, rydding bratt terreng
- ✚ Uke 36 – Einøvlingshøi, en ERG, ordinær rydding

Helikopterstøtten har fungert meget tilfredsstillende. Helikopteret har ikke noen rolle i evakueringskjeden, kun for rekognoseringer ifm sikkerhet, personelltransport, utplassering av samband og administrativ støtte.

Helikopteruhellet 24. juni kl 1200 kunne fått et langt alvorligere utfall. Etter omstendighetene må det sies at dette gikk bra. Umiddelbart etter at uhellet inntraff ble all eksplivrydding stanset tom onsdag. Onsdag ble alternativ tjeneste gjennomført med bl a periodisk vedlikehold av kjøretøyparken. Etter evaluering av situasjon ble ryddingen gjenopptatt torsdag morgen. Ifm dette uhellet gikk det bort 1 ½ ryddedag, men når et slikt uhell først

oppstår, og hvor utgangen kunne vært langt verre, er dette en meget grei pris å betale. Dette var en ny utfordring av handlingsplan uhell/ulykker og ordegrunnlaget som er etablert for gjennomføringen på Hjerkin. Fra FB sitt ståsted fungerte handlingsplan uhell/ulykker, samt FBs egen Kriseberedskapsplan godt. Det ble avdekket mindre behov for justering av rutiner. Dette vil bli gjort ifm årlig evaluering av planverket. For ulykken i uke 25 hadde det imidlertid ingen direkte negative utslag ift hvordan ulykken som sådan ble tatt hånd om, men f eks hurtighet med sikring av skadeområdet viser seg å være vesentlig i tilfeller som dette. Spesielt da ift presse og media. Sanitetspersonell og øvrig personell som deltok i redningsarbeidet gjorde alle en meget god innsats, og fikk uforbeholden ros for innsatsen. Rapport fra havarikommisjon er ikke mottatt av FB. Samarbeidet med helikopterselskapet var meget godt, og personell involvert i ulykken håndterte dette på en meget god måte. Nytt helikopter var på plass onsdag 25. juni. Totalt effektiv flytid for prosjektet har vært 82,9 timer.

Iht FBs Kriseberedskapsplan er det gjennomført intern evaluering av ulykken. Det foreligger egen intern rapport for dette.

4.5 Sikkerhet

Utenom gjeldende reglementer og direktiver kvalitetssikres følgende grunnlagsdokumenter før hver sesong:

- ✚ Årlig ryddeordre med vedlegg, inklusive vaktinstrukser.
- ✚ HMS-plan, Handlingsplan uhell/ulykker og SOPER.

Helikopteruhellet var en ny utfordring av handlingsplan uhell / ulykker og ordegrunnlaget vi har etablert for gjennomføringen på Hjerkin. Fra FB sitt ståsted fungerte handlingsplan uhell / ulykker samt FBs egen Kriseplan iht. Sanitetspersonell og øvrig personell som deltok i redningsarbeidet gjorde alle en meget god innsats, og fikk uforbeholden ros for innsatsen. Rapport fra havarikommisjon er ennå ikke lest av prosjektet.

Sikkerhet knyttet til bruk av hjulkjøretøy har vært meget tilfredsstillende. Ingen uhell gjennom sesongen, og minimalt med skader på materiell. Totalt sett konkluderer vi med at EOD-operatører, følgebefal, støttefunksjoner og ryddemannskaper, har fulgt opp sikkerheten på en meget god måte gjennom ryddesesongen.

4.5.1 Sikkerhetsbrudd

Det har ikke vært registrert sikkerhetsbrudd i sesongen 2014.

4.5.2 Vakt og sikring

Vakt og sikring har vært organisert slik:

- ✚ Streifvakt/patroljerende vakt i/på alle forlegninger og kjøretøylinje nattetid når ERK er satt opp.
- ✚ Kasernevakt fra støttende avdeling når ERK er satt opp.
- ✚ Ansvarlig tilstedeværende fra Hjerkin PRO.
- ✚ Beredskapsvakt for EOD-operatører alle uker hvor det har vært aktivitet på Hjerkin.

For 2015 er det fra Hjerkin PRO spilt inn et behov til avdelingene om å stille et ekstra befal hver uke. Hovedfunksjon vil være vakt som inspiserende befal for avdelingen og administrativ støtte. Instruksen for inspiserende befal inneholder oppgaver utover det som er vanlig å tildele vernepliktige. Beordring til vakt kan ikke gjøres samtidig som at vedkommende befal er på særavtale om arbeidstid under eksplivrydding. Dette må sannsynligvis løses innen rammen av de 12 følgebefal som avdelingene stiller med i ERK. Samtidig vurderes nødvendigheten av at prosjektet er representert med ansvarlig tilstedeværende etter endt rydding på fredager, i de tilfeller hvor avdelingene har avreiser natt til fredag / lørdag formiddag. Det skal avklares hvorvidt avdelingene med sitt følgebefal er tilstrekkelig ift å administrere avmarsjen fra Hjerkin, når alle forhold rundt returtransporten er tilrettelagt og planlagt fra prosjektets side. Ordningen blir sannsynligvis prøvd i 2015.

4.5.3 Sikkerhetssamband

ICOM sikkerhetssamband har vært operativt hele perioden.

4.5.4 HMS-plan

Det har vært stans i arbeider grunnet tett tåke, når sikkerheten ikke kunne ivaretas på en tilfredsstillende måte. Flere forlegninger enn nødvendig blitt tatt i bruk når mulig, for å minske antall pr rom. Dette bedrer innelima og sikkerheten. Som del av HMS-plan ble også streifvakt på natt videreført, tiltaket skal i hovedsak styrke sikkerheten ved ev brann. BVer blir satt igjen ute i felt på kveld, dette sparer både personell og materiell. For oppstart i 2015 vil det bli gjennomført vernerunde på Hjerkinn.

4.5.5 Handlingsplan uhell/ulykker

Handlingsplan uhell/ulykker er basert på FSJs direktiv av 1. november 2007 med vedlegg, ”Direktiv for håndtering og oppfølging av ulykker involverende Forsvaret”. Det ble avdekket mindre behov for justering av plan ifm uhellet som inntraff i uke 25. Ifm årlig justering av planer vil denne bli evaluert sammen med FB sin Kriseplan. For håndtering av ulykken som sådan hadde det imidlertid ingen direkte negative utslag, men f eks hurtighet med sikring av skadeområdet viser seg å være vesentlig i tilfeller som dette. Spesielt da ift presse og media.

4.5.6 SOP

SOPer beskriver prosedyrer for alle sekvenser i ryddeoperasjonen. Disse ble oppdatert av prosjektet foran 2014 sesongen, og godkjent av fagansvarlig i forsvaret. SOPer er normalt distribuert til EOD-operatørene på forhånd, men gås også igjennom med dette personellet fremmotedagen.

4.6 Villreinjakt

Villreinjakta var også i år utvidet, og varte fra 20. august – 22. september. Møte med fjellstyrene i Dovre og Lesja ble gjennomført 12. februar. Kart som regulerer jakt vs eksplosivrydding ble utarbeidet av FB sine EOD-rådgivere, og kommunisert med fjellstyrene. Avvikling av jakta parallelt med eksplosivryddingen gikk meget bra. Fordelingen av terreng reduserer som før vår handlefrihet ift hvor vi kan rydde, og er ikke en optimal løsning. Samarbeidet med fjellstyrene er imidlertid meget godt, og vil fortsette for å få til en best mulig løsning hvert år.

4.7 Forlegning, forpleining og EBA

4.7.1 Forlegning og forpleining

Ryddemannskaper som hadde planlagt fremmøte før ca. 2100 ble tilbudt middag ved ankomst søndag. Middag ble også servert senere, der hvor forsinkelser i busstransporter etc. Forlegning og forpleining av soldater blir totalt sett meget godt mottatt

Befal og sivile var forlagt og forpleid via kontrakt med Hjerkinn Fjellstue & Fjellridning AS, Hageseter Turisthytter AS og Furuhaugli Turisthytter AS. Disse blir også tilbudt middag søndag kveld, når ankomst innenfor gjeldende spisetider.

4.7.2 Kontorfasiliteter

Kontorfasilitetene er dekkende for alle våre funksjoner. Ny kontorinnredning i bygning 0071 ble anskaffet på slutten av 2014. Kontor i 1. etg bygning 0071 har vært lånt ut som hjemmekontor til befal.

4.8 Økonomi

4.8.1 Budsjett og forbruk

Hjerkinn PRO dekker alle ekstraordinære utgifter i fm ryddeoppdraget. Grunnlønn for befal og sivile samt dagpenger for soldater, betales av støttende avdeling. Totale kostnader blir derfor ikke synliggjort gjennom Hjerkinn PROs prosjektrengskap. Budsjettet er justert fortløpende gjennom året. Forbruket på delprosjekt eksplosivrydding 2014 er 16,8 MNOK, eksklusive FB sine gjennomføringskostnader. Totale kostnader for Hjerkinn PRO 2014 var 35,8 MNOK.

4.9 Presse og informasjon

Prosjektet er opptatt av å ha en åpen og tilgjengelig holdning til mediene. PL Hjerkinn PRO Odd Erik Martinsen var prosjektets talsmann i 2014. Fra 2015 ivaretas denne rollen av totalprosjektleder Pål Skovli Henriksen i Forsvarsbygg Skifte Eiendom. Mediene har også i 2014 sesongen hatt en meget positiv tilnærming til tilbakeføringsprosjektet, og prosjektet har en aktiv tilnærming til sitt omdømme og omverdenen.

Kommunikasjonstiltakene og budskapene er forankret i en egen kommunikasjonsplan. Mediene orienteres regelmessig om milepæler i prosjektet, og interessen har vært stor også i 2014. Prosjektet har vært omtalt i presse og media ved flere anledninger, både lokalt, regionalt og nasjonalt, og har vært positivt omdømmebyggende for Forsvarsbygg. Helikopterulykken i juni medførte stor lokal, regional og nasjonal medieinteresse, men ble i det store og hele håndtert på en svært god, hensiktsmessig og effektiv måte. En egen pressemelding fra Forsvarsbygg, kort tid etter ulykken, ble i den sammenheng bredt gjengitt. Det gjorde den videre håndteringen av media strukturert og effektiv, og med avklart talsmannsfunksjon. Stor oppmerksomhet fikk også utplantingen av 25.000 vierstiklinger på HFK-sletta, både på selve markeringsdagen, hvor Fylkesmann i Oppland, Kristin Hille Valla deltok, og i senere oppslag om saken. Spennvidden i kontaktene har i 2014 vært stor, fra små lokale aviser som VIGGA og OPP, regionale medier som Adresseavisen og NRK Hedmark/Oppland, til nasjonale medier som Vi Menn og Nationen. Informasjon om Hjerkinn PRO, se: www.forsvarsbygg.no/hjerkinn

4.9.1 Besøk

Det har i år vært noe færre formelle besøk, men nok for å kunne presentere tilbakeføringsprosjektet i forskjellig media. Hjerkinn PRO bruker disse anledningene til å poengtere den meget gode innsatsen som de militære avdelingene står for. Besøk i 2014:

- ✚ 3-4. jul – Seksjonssjef / FB SE miljø, info og brief om prosjektet som overtas av SE miljø pr. 1. jan 2015.
- ✚ 4. sep – Fylkesmannen i Oppland besøkte Hjerkinn PRO i f m utplanting av vier på den tidligere HFK-sletta. Fylkesmannen, som naturvernmyndighet og ansvarlig for pågående verneplanprosess, ønsket en markering av dette med media til stede, og pressemelding felles med FB.
- ✚ 4. sep – Møte med seksjonssjef / FB SE miljø, info om status og ryddingen i 2014.
- ✚ Media ref beskrivelse i pkt. 4.9.

5 Kommando og kontroll

5.1 Kommando- og ansvarsforhold

5.1.1 Kommandoforhold

- ✚ Ved ankomst Lufthavn Værnes ble FB Hjerkinn PRO gitt taktisk kommando (TAKOM).
- ✚ For øvrige avdelinger ble TAKOM gitt FB Hjerkinn PRO ved ankomst Hjerkinn.
- ✚ PL Ekspløsvrydding utøver denne kommandoen under ryddeperiodene.

5.1.2 Ansvarsforhold

- ✚ PL Ekspløsvrydding planlegger og leder gjennomføringen, støttet av to EOD-rådgivere, samt driftskoordinator Hjerkinn.
- ✚ PL Ekspløsvrydding, har hatt det overordnede sikkerhetsansvaret for all pågående aktivitet i feltet.
  - ERKen er underlagt PL Ekspløsvrydding Hjerkinn PRO.
  - Sjef ERK er utøvende og fagmessig ansvarlig for ekspløsvryddingen.

5.2 Kontroll

5.2.1 Samband

- ✚ ICOM har vært benyttet som sikkerhetssamband. Dette fungerte meget tilfredsstillende.
- ✚ FISBasis PCer ble byttet ut våren 2014.

5.2.2 Koordinering

- ✚ Koordineringsmøter ble gjennomført daglig 0730 tirsdag tom fredag i møterom bygning 0008.

5.2.3 Vakt hold

- ✚ Ansvarlig tilstedeværende fra prosjektet, inspiserende befal / kasernevakt og streifvakt var etablert hver dag under ryddeukene, og helt fram til at avdelingene avmarsjerte etter endt oppdrag.
- ✚ Vakt hold ut-/innpassering i skytefeltet hver dag under ryddeukene ble utført av ryddemannskaper.

6 Resultater 2014

6.1 Uke 25-27, 33-34, 36 og 38 – Grisungdalen, Kolla, Svånådalen, Einøvlingen og Grøndalen

6.1.1 Plan

Det var planlagt å prioritere 1. gangs søk med ERK og ordinær manngard i ukene 25-27, 33, 36 og 38. I uke 34 skulle en mindre ERK gjennomføre søk i bratt terreng. En del av gjenstående areal for 1. gangs søk ligger forholdsvis høyt, og krever at mesteparten av snøsmeltingen er ferdig. Søk med ordinær manngard på Flathøi ble derfor gjennomført i uke 33, og søk i bratt terreng utført i uke 34. Tidligere på sommeren vil det normalt ikke være mulig med denne type rydding, og august måned er mest gunstig.

6.1.2 Vær og føre

Totalt sett har værforholdene vært meget tilfredsstillende. Noen dager med sterk vind og tåke må påregnes, men det var kun mindre stopp pga vær og føre gjennom sesongen.

6.1.3 Generelt om ryddeoperasjon

Gjennom sesongen ble det ryddet i svært mange deler av feltet. Dette betyr varierende terreng og tilgjengelighet, både 1. og 2. gangs søk, og resulterer i ulikt antall avsøkte km² pr. uke. Antall ryddemannskaper i ERKene er mao ikke eneste faktor som påvirker resultatet. Gjennomgående har tilbeordret personell i ERKene gjort en utmerket jobb i ryddesesongen 2014. Totalt søkt område ble på 35,8 km², av disse var 12,4 km² 1. gangs søk. Resultatet er meget tilfredsstillende. Gjenstående areal som ennå ikke er ryddet første gang er ca. 9 km².

I antall produserte km², er dette en av de bedre sesongene. Søk i bratt terreng ble gjennomført i områdene Kolla og Flathøi. Det er fortsatt en del områder igjen, og søk i bratt terreng vil ennå pågå i noen år. Rydding med ordinær manngard ble gjennomført i områdene Grisungdalen, Kolla, Svånådalen, Einøvlingen og Grøndalen. Styrende som før, er at det fortsatt ligger mye snøfonner igjen de høyereliggende områdene på forsommeren, og at villreinjakta gjennomføres på høsten. Dette begrenser vår handlefrihet ift å velge område, men til nå har dette gått rimelig bra. Samarbeidet med fjellstyrene er meget godt. Helikopter ble brukt for transport av ryddemannskaper i flere av ryddeukene. Primært brukes dette der hvor terrenget er vanskelig tilgjengelig, og hvor hyltransport vil ta uforholdsmessig lang tid.

Helikopteruhellet 24. juni kl 1200 var en ny utfordring av handlingsplan uhell / ulykker og ordegrunnlaget vi har etablert for gjennomføringen på Hjerkinn. Fra FB sitt ståsted, fungerte handlingsplan uhell / ulykker samt FBs egen Kriseplan godt. Sanitetspersonell og øvrig personell som deltok i redningsarbeidet gjorde alle en meget god innsats, og fikk uforbeholden ros for innsatsen. Umiddelbart etter at uhellet inntraff ble all eksplivrydding stanset. Etter evaluering av situasjon ble denne gjenopptatt torsdag morgen. Onsdag ble alternativ tjeneste gjennomført med bl a periodisk vedlikehold av kjøretøyparken. Ift gjennomføring gikk det bort 1 ½ ryddedag ifm dette uhellet. Rapport fra havarikommisjon er ikke mottatt av FB..

For 2014 sesongen kom sanitetsstøtten for de enkelte uker så å si i sin helhet fra samme avdeling pr uke. Resultatet vare gjennomgående en meget god kvalitet på denne støtten.

Prosjektet har vært til stede med minimum PL Eksplivrydding og en EOD-operatør og mekaniker de enkelte ryddeuker.

Dokumentasjon av rydderesultater ble fulgt opp hver dag. GIS ble da oppdatert med sporlogg og funnpunkter fra GPSene. GPS er EOD-operatørens og følgebefalens verktøy for registreringer av funn og avsøkt område. Det ble gjort forsøk med bruk av iPad med kartfunksjon i ERGene. Dette var det så gode erfaringer med at det for 2015 sesongen er kjøpt inn til alle ERGer. Funnpunktene følges opp med en oppdatering av GIS ved å legge inn tid, sted, beskrivelse av type blindgjengere og posisjon. De fleste blindgjengere blir i tillegg fotografert. Utskrift av resultater ble daglig presentert for ERGene.

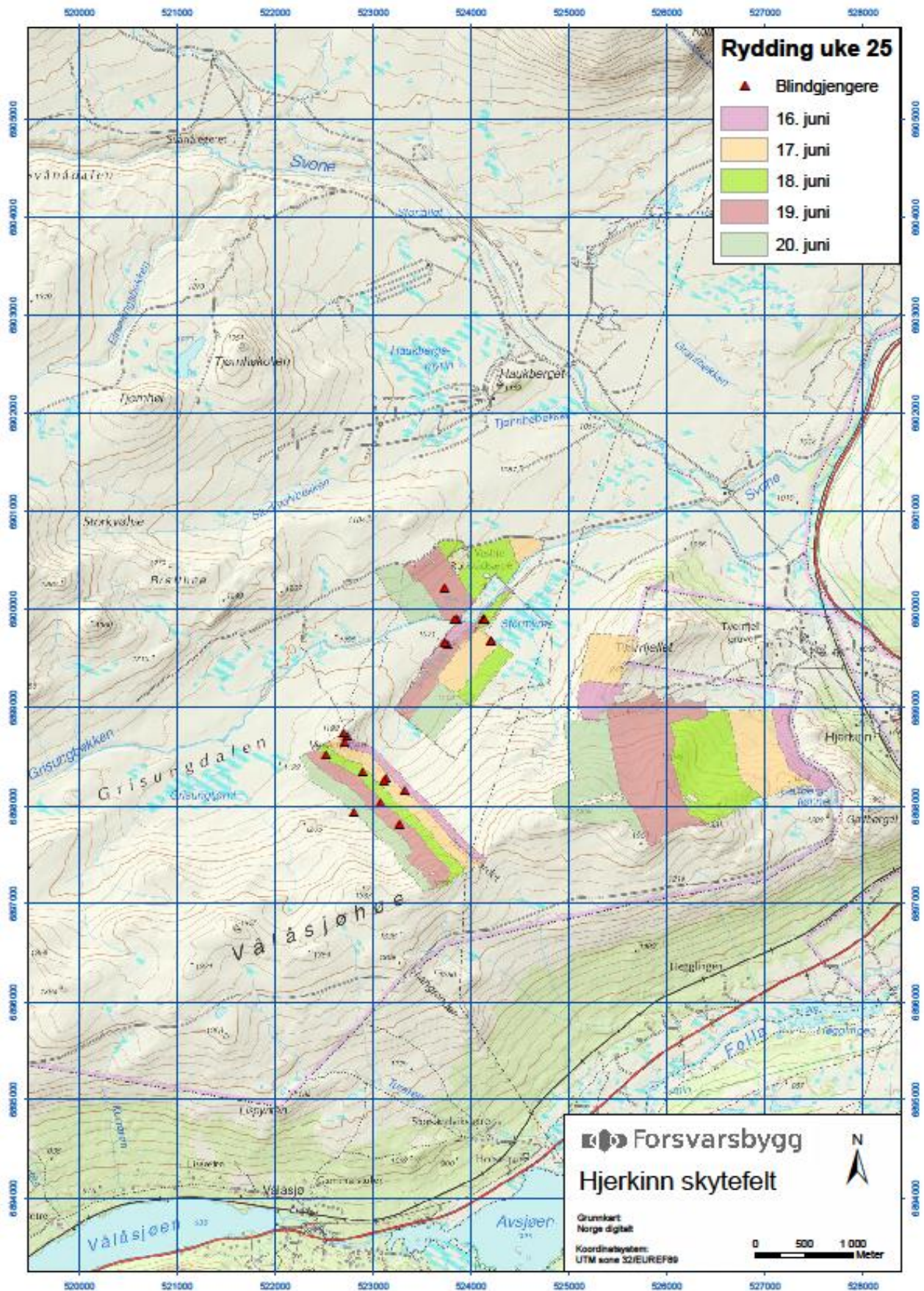
Detaljer ifm gjennomføringen, se etterfølgende punkter.

6.1.4 Uke 25 – Grisungdalen

Innrykk	Hovedstyrken møtte søndag 15. juni. Kort info til alle, tildeling av forlegning for ryddemannskaper, organisering av vakthold, samt tildeling av adm kjøretøy til følgebefal. Middag ble servert ved ankomst. Alle på plass søndag kveld 2215, unntatt noe støttepersonell som møtte mandag morgen. Innrykk på søndag var ferdig 2330. Innbrief, opplæring og forberedelser gjennomført etter plan mandag formiddag.						
Vær og temperatur	Mellom +8 og + 14 °C. Værforholdene var tilfredsstillende, men mye vind flere dager gjorde ikke forholdene optimale.						
Utførelse	<p>4 ERGer a 26/27 ryddemannskaper, mandag 1300 tom fredag 1820. ERKen bestod av 158 totalt.</p> <p>Helikopterstøtte, effektiv flytid: 6,7 timer.</p> <p>ERKen bestod av fire rimelig godt besatt ryddegrupper, totalt manglet 14 ryddemannskaper ved fremmøte. Det har ikke vært brukt helikopter for løft av personell til ryddeområder, da avstand til ryddeområdene har vært korte, og tilgangen lett.</p> <p>Ryddingen ble gjennomført i vekslende terreng, og har bestått av både 1. gangs og 2. gangs søk. 5,9 km² ble avsøkt, og antall funn fremgår av tabellen under. Resultatet er meget tilfredsstillende, sett i ft tilgjengelig antall ryddemannskaper under gjennomføringen.</p> <p>Hovedstyrken, samt støttende avdelinger har gjennomført oppdraget på en meget tilfredsstillende måte. En avdeling opprettholdt så å si 100 % operativ styrke gjennom hele uken. ERKen har fulgt opp alle forhold rundt sikker gjennomføring på en meget betryggende måte. Ordningen med at FKL FAES stiller nyutdannede sjt'er med kl I B i juni måned har fungert meget tilfredsstillende. De har dekket alle kl I B stillingene i ERKen. Det er en viss mulighet for at ordningen kan fortsette kommende sesonger. Det var ikke uhell av noe slag gjennom uken.</p>						
Avslutning	Søk/sprengning av funn avsluttet fredag 20. juni 1820. Deler av hovedstyrken returnerte til hjemmeavdelingen fredag kveld, mens en avdeling avmarsjerte med buss fra Hjerkinn lørdag 21. juni kl 0800.						
Resultat for uken	Stål (kg)	Aluminium (kg)	Kobber (kg)	Treavfall (m ³)	Søppel (m ³)	Blindgj >20 mm	Blindgj ≤ 20 mm
	4540	1580	0	10	9	19	2

6.1.4.1 Funn og avsøkt område i uke 25

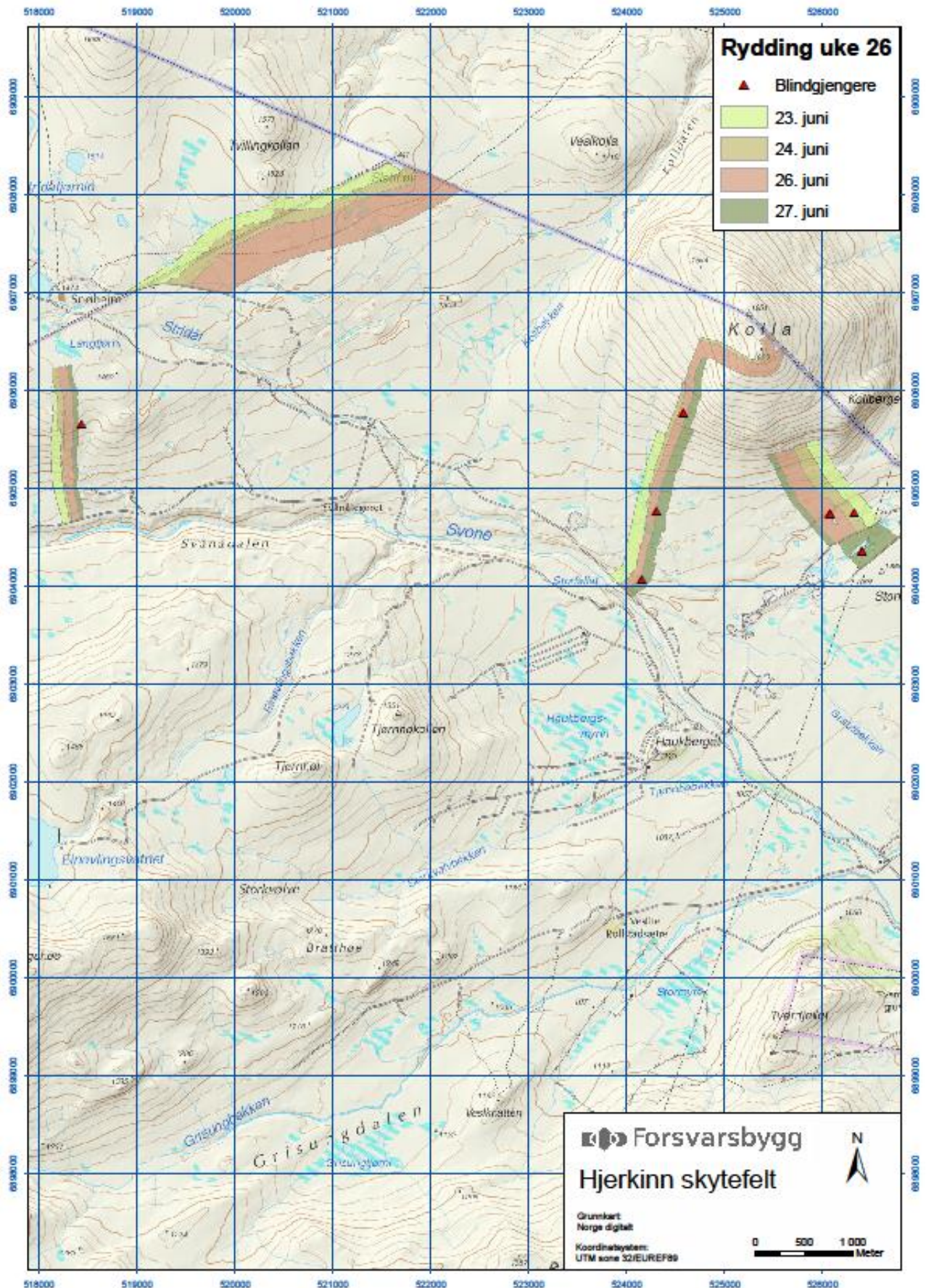

6.1.5 Uke 26 – Storranden, Kolla og Svånådalen

Innrykk	Hovedstyrken ankom med fly til Værnes søndag 22. juni, buss videre til Hjerkinn. Et fåtall personell ankom søndag kveld med tog. Kort info til alle, tildeling av forlegning for ryddemannskaper, organisering av vakthold, samt tildeling av adm kjøretøy til følgebefal. Middag ble servert ved ankomst, ferdig 2100. Noe støtte fra andre avdelinger ankom til tjenestestart mandag 0730. Innbrief, opplæring og forberedelser gjennomført etter plan mandag formiddag.						
Vær og temperatur	Mellom +7 og + 10 °C. Meget bra værforhold hele uken, men noe vind.						
Utførelse	<p>4 ERGer a 20 ryddemannskaper, mandag 1300 tom fredag 1830. ERKen bestod av 134 totalt.</p> <p>Helikopterstøtte, effektiv flytid: 5,6 timer.</p> <p>ERKen bestod av fire reduserte grupper. Øvrige støttefunksjoner iht. Været var meget tilfredsstillende, men en god del vind, samt tåke siste dag som forsinket ryddingen en halvtime. Helikopter ble ikke brukt for transport av ryddemannskaper.</p> <p>Uken ble sterkt preget av helikopteruhellet tirsdag 24. juni kl 1200. Pilot med fire passasjerer gikk i bakken kort tid etter take-off fra Verkstedområdet. Piloten ble alvorlig skadet og evakuert med luftambulans til St Olavs Hospital, øvrig personell ble sjekket ut av lege samme kveld. Ifm ulykken hadde kp sjef og sjef sanitet, samt to ambulanser i ERKen en sentral rolle på skadestedet, dette i tillegg til 4 soldater som var inne på verkstedområdet i umiddelbar nærhet av ulykkesstedet, da uhellet inntraff. Alle får uforbeholden ros for innsatsen, både fra de direkte involverte, og fra psykolog fra forsvaret. Psykolog hadde samtale med direkte involverte samme kveld, og dagen etter uhellet. Tilbudet ble også gitt til ledelse og øvrige indirekte involverte. Det ble gjennomført samlinger med alt personell og defuze-møter med direkte involverte i uhellet. Ifm uhellet ble rydding avsluttet 1200, og det ble besluttet å gjennomføre alternativ tjeneste på onsdag. Onsdag 25. juni ble derfor bla brukt til periodisk vedlikehold av hele kjøretøyparken, ledet av kp sjefen i en av forsvarets avdelinger i samarbeid med vår innleide verkstedsjef.</p> <p>Torsdag morgen ble det besluttet å fortsette oppdraget med normal oppstart 0730. Dette gikk helt utmerket. Som tidligere erfart er det en stor fordel når hovedstyrken kommer fra samme avd med egne troppsbefal, og som i dette tilfelle også kompanisjef. Dette forenkler ledelse og kontroll. Sjef ERK og EOD-rådgiver Hjerkinn PRO var passasjerer under uhellet. De fortsatte tjenesten ved oppstart torsdag morgen, og ledet gjennomføringen sammen med underlagte ERGer resten av uken, på samme utmerkede måte.</p> <p>Ryddingen har bestått av både 1. gangs og 2. gangs søk. Ca. 3,7 km² ble avsøkt, og antall funn fremgår av tabellen under. Resultatet er meget godt, gitt situasjon gjennom uken med vel 1 ½ dag uten eksplisvrydding på grunn av ulykken med helikopter.</p>						
Avslutning	Søk/sprengning av funn avsluttet fredag 27. juni 1606. Hovedstyrken overnattet på Hjerkinn til lørdag 28. juni. Busstransport til Værnes lørdag 0800, og fly videre til Bardufoss 1335. Oppstilling og avtakking gjennomført lørdag morgen før bussavgang. Hjerkinn PRO var til stede til siste avd var avmarsjert.						
Resultat for uken	Stål (kg)	Aluminium (kg)	40 GUR øv (kg)	Treavfall (m ³)	Søppel (m ³)	Blindgj >20mm	Blindgj ≤ 20mm
	2 000	345	0	1	0	7	0

6.1.5.1 Funn og avsøkt område uke 26

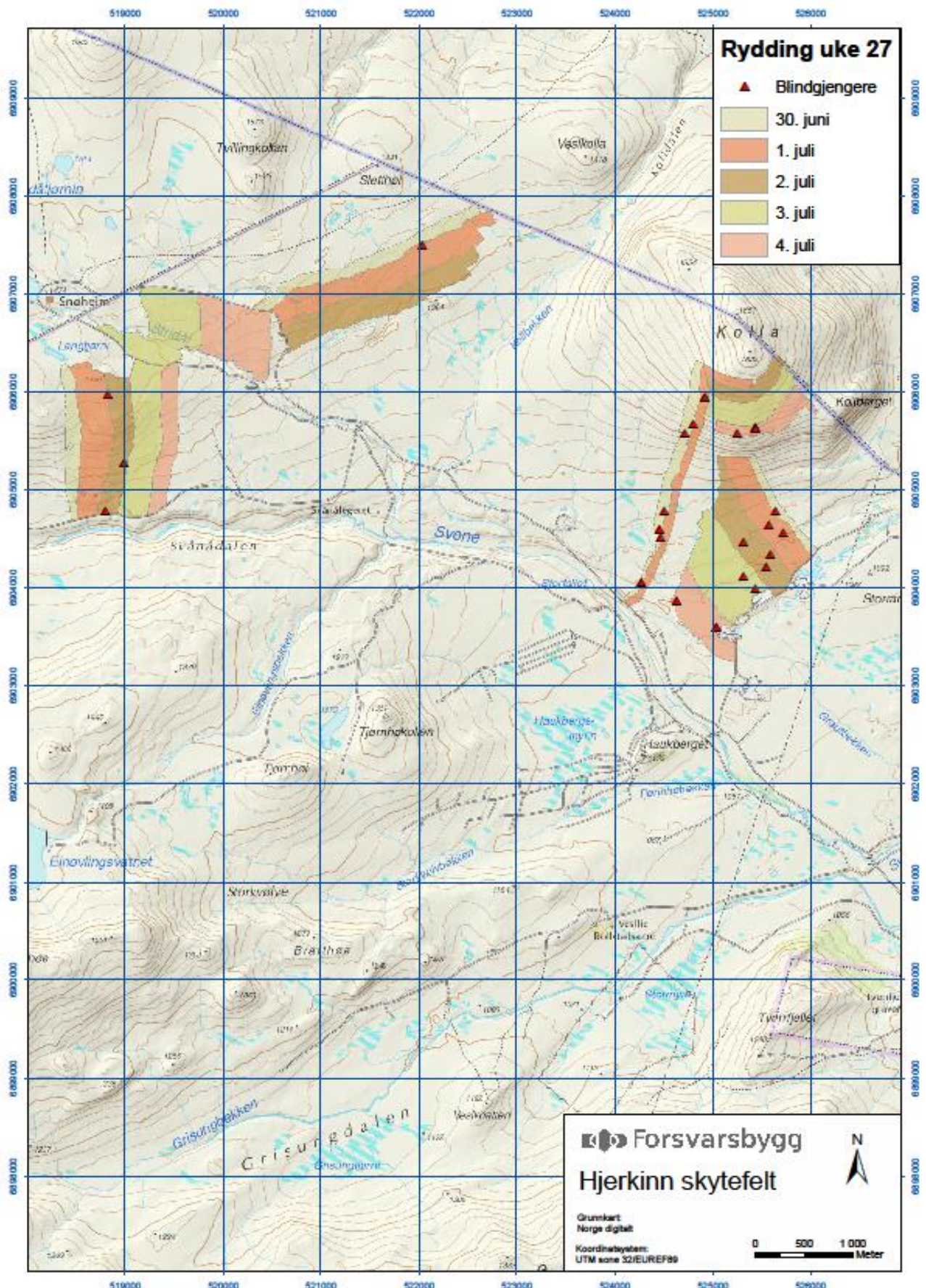

6.1.6 Uke 27 – Storranden, Kolla og Svånådalen

Innrykk	Hovedstyrken ankom med buss søndag 29. juni 1520. Et fåtall ankom med tog 1838 og 2030. Kort info til alle, tildeling av forlegning for ryddemannskaper og tildeling av adm kjøretøy til følgebefal ferdig 1830. Organisering av vakthold og bespisning ferdig 2100. Noe støtte fra andre avdelinger ankom til tjenestestart mandag 0730. Innbrief, opplæring og forberedelser gjennomført etter plan mandag formiddag.						
Vær og temperatur	Mellom +12 og + 17 °C. Overskyet og litt regn i starten av uka, deretter delvis skyet og sol. Totalt sett meget tilfredsstillende værforhold.						
Utførelse	<p>4 ERGer a 29/30 ryddemannskaper, mandag 1300 tom fredag 1700. ERKen bestod av 167 totalt.</p> <p>Helikopterstøtte, effektiv flytid: 10,7 timer.</p> <p>ERKen bestod av fire fullt oppsatte Ekspløsvryddegrupper. Det ble brukt helikopter for løft av en ERG. For transport av ryddemannskaper ble det i påvente av avklaring mot Sikkerhetsinspektøren i Hæren om bruk av Scania, brukt innleide busser i kombinasjon med ekstra MB240 og egen minibuss. Dette fungerte bra da EP lå ved veg i tilknytning til ryddeområdene, og veiene var av bra standard.</p> <p>ERKen ble meget godt ledet av sjef ERK m sine EOD-operatører samt følgebefal. Støttende avdelinger gjennomførte oppdraget på en meget tilfredsstillende måte. Avsøkt område var på hele 6,6 km², antall funn, se tabell under. Støttende avdeling opprettholdt en god standard på sitt personell gjennom uka.</p> <p>ERKen fulgte opp alle forhold rundt sikker gjennomføring på en meget betryggende måte. Det var en del skader med overtråkk og et fall, som måtte tas hånd om av sanitetspersonellet. Alle forhold ble meget godt fulgt opp av sanitetspersonellet. Det var ingen alvorlige uhell ila uken.</p>						
Avslutning	Hovedstyrken avmarsjerte med buss fredag kveld 1900-1920. Hjerkinn PRO ved prosjektleder var til stede på Hjerkinn fram til at alle avdelinger var avmarsjert.						
Resultat for uken	Stål (kg)	Aluminium (kg)	Flybomber (kg)	Treavfall (m ³)	Søppel (m ³)	Blindgj >20mm	Blindgj ≤ 20mm
	8 693	0	0	3	2	24	0

6.1.6.1 Funn og avsøkt område uke 27

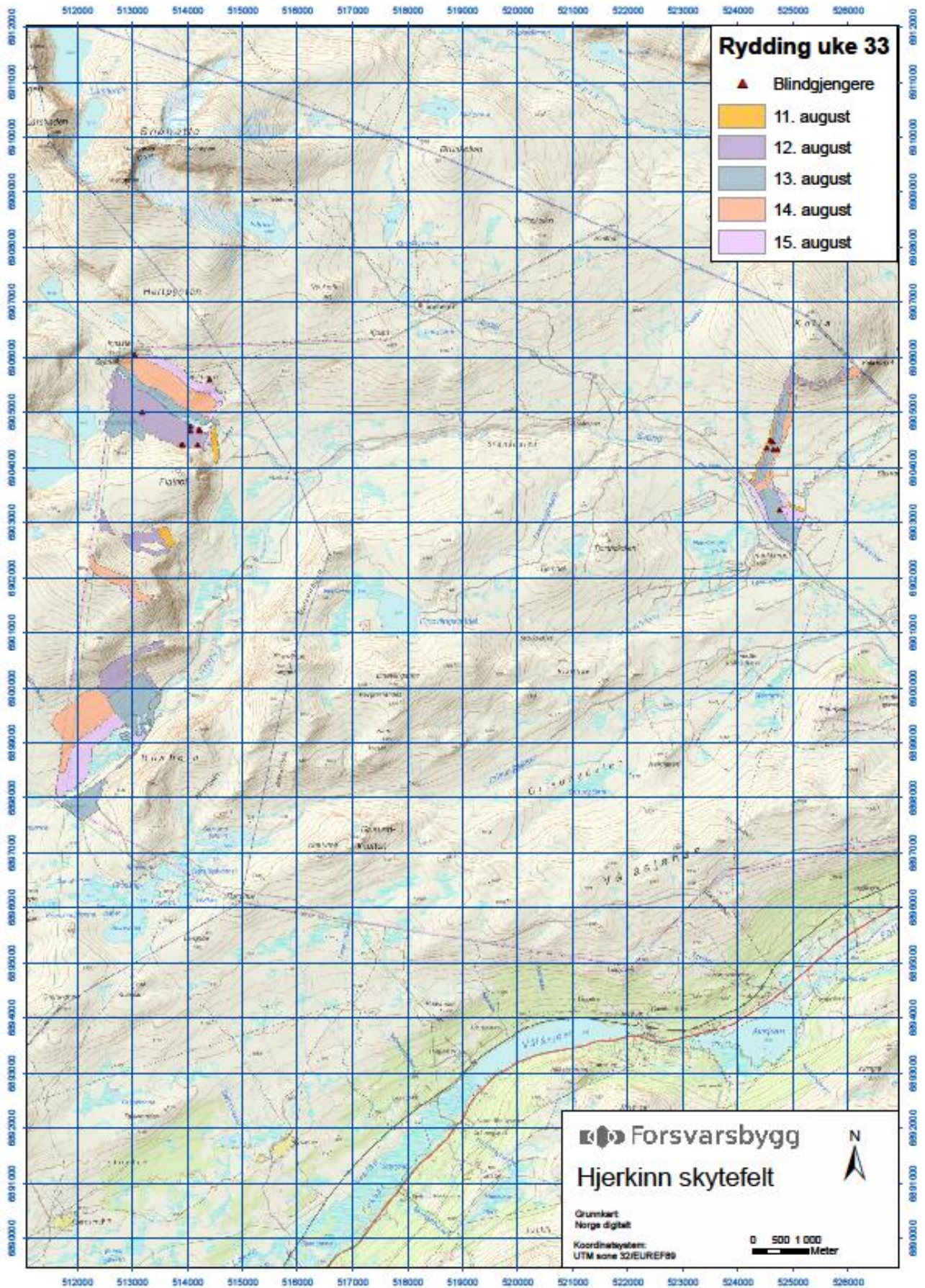

6.1.7 Uke 33 – Kolla og Grøndalen

Innrykk	<p>Hovedstyrken ankom med tog søndag 10. august 2035 og m buss fra Værnes 1845. Sanitetspersonellet ankom hhv 1830 og 2045. Kort info til alle, tildeling av forlegning for ryddemannskaper, organisering av vakthold, samt tildeling av adm kjøretøy til følgebefal. Middag ble servert ved ankomst. Innrykk samt etablering av vakthold ferdig 2250. Innbriefer, opplæring og forberedelser gjennomført etter plan mandag formiddag.</p>						
Vær og temperatur	<p>Mellom + 8 og + 16 °C. Svært vekslende vær, regn og vind, samt tåke i høyden som forsinket ryddeoperasjon noe. Bl a ved at løft opp på Flathøi ikke var mulig en dag.</p>						
Utførelse	<p>4 ERGer a 30/31 ryddemannskaper, mandag 1300 tom fredag 1730. ERKen bestod av 178 totalt.</p> <p>Helikopterstøtte, effektiv flytid: 14,7 timer.</p> <p>ERKen bestod av fire fullt oppsatte Eksplosivryddegrupper. Det har vært brukt helikopter for løft av en ERG opp på Flathøi. Grunnet nevnte værforhold ble den ERGen også brukt nede i dalføret, når værforholdene ikke tillot løft til toppen av Flathøi. To minibusser i kombinasjon med Scania ble brukt for ut- og inntransport av ryddemannskaper. En minibuss var lånt fra HVSSK, Dombås. Antall tonn ammunisjonsrester / stål, kg aluminium, m³ trevirke og søppel m³ ble ikke veid denne uken. Totalt ble hele 7,4 km² ryddet, som ble sesongens beste resultat.</p> <p>ERKen ble meget godt ledet av sjef ERK m sine EOD-operatører samt følgebefal. Hovedstyrken samt støttende avdelinger har gjennomført oppdraget på en meget tilfredsstillende måte. ERKen opprettholdt en meget god standard gjennom uka, med få delvise, og fulgte opp alle forhold rundt sikker gjennomføring på en meget betryggende måte.</p> <p>Det ble noen skader på overtråkk, og et fall ved nedstigning fra Scania. En ble sendt til legevakt og røntgenundersøkelse, brist og mulig ribbensbrudd. Sanitetstjenesten ble meget godt ledet og fulgt opp.</p>						
Avslutning	<p>Hovedstyrken returnert hjemmeavdeling med tog natt til lørdag kl 0141 med , mens en avdeling overnattet til søndag, og brukte buss fra Hjerkinn søndag 0730 til Værnes, og fly videre derfra. Øvrig personell avmarsjerer etter endt vedlikehold fredag kveld. Søk/sprengning av funn avsluttet fredag 15. august 1821.</p>						
Resultat for uken	Stål (kg)	Aluminium (kg)	Kobber (kg)	Treavfall (m ³)	Søppel (m ³)	Blindgj >20 mm	Blindgj ≤ 20 mm
	0	0	0	0	0	16	0

6.1.7.1 Funn og avsøkt område uke 33

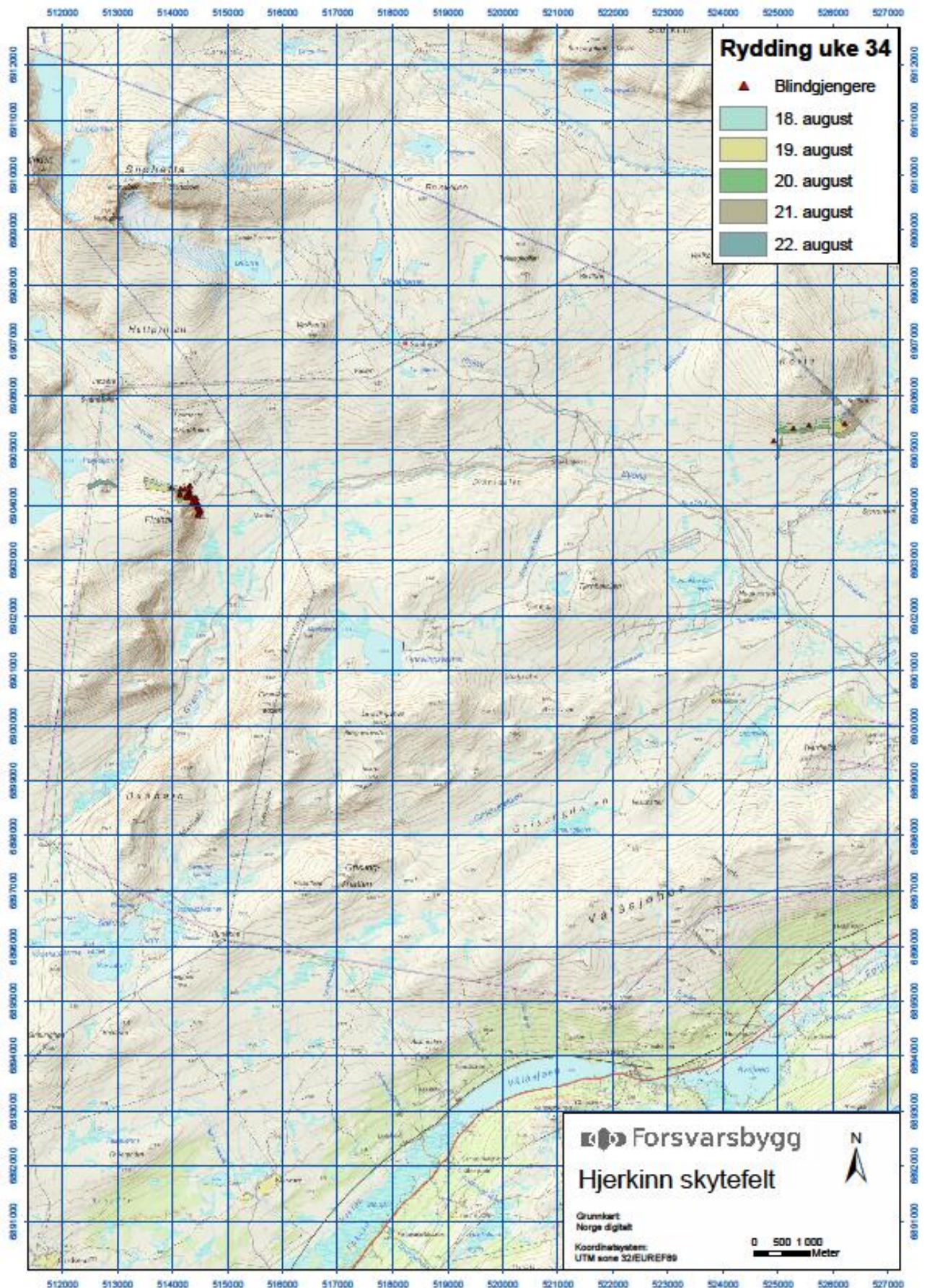

6.1.8 Uke 34 – Kolla og Flathøi – bratt terreng

Innrykk	Hovedstyrken ankom i hovedsak søndag 17. august med eget opplegg for transport. Tjenestestart mandag 18. august 0730. Administrasjon, innbrief og opplæring ferdig 1100.						
Vær og temperatur	Mellom +8 og + 16 °C. Været var svært vekslende, en del regn og vind, samt tåke i høyden som forsinket ryddeoperasjonen noe.						
Utførelse	<p>2 ERGer a 6 ryddemannskaper, mandag tom fredag 1800. ERKen bestod av 22 totalt.</p> <p>Helikopterstøtte, effektiv flytid: 16, 2 timer.</p> <p>Oppdraget denne uken var rydding i bratt terreng i områdene Kolla og Flathøi. Styrken bestod av kun befal og grenaderer. Utflygning av ERGer startet mandag 1200. Helikopter ble brukt hele uken for transport av ryddemannskaper.</p> <p>Søket ble gjennomført i meget ulendt lende, men resultatet for uken var meget tilfredsstillende med avsøkt areal på 0,6 km². I tillegg var det mange funn, se tabell under. Det ble ikke sortert og veid skytefeltskrot denne uka. Pga regn, vind og tåke gikk totalt 2 effektive dagsverk i felt tapt.</p> <p>ERKen ble meget godt ledet av sjef ERK med sine EOD-operatører. Hovedstyrken gjennomførte oppdraget på en meget tilfredsstillende måte, og opprettholdt en meget god standard på personellet gjennom uka, ingen delvise. Alle forhold rundt sikker gjennomføring ble også fulgt opp på en meget betryggende måte. Det var en skade med overtråkk. Vedkommende trengte ikke legetilsyn. Sanitetstjenesten ble meget godt fulgt opp av sanitetspersonellet.</p> <p>Gjennomføringen ga meget god erfaring i bruk av mindre ERGer for rydding i bratt terreng. Størrelsen på ERGen kan økes noe for senere, dette vurdert ut fra ledelse og kontroll. Rydding i bratt terreng videreføres for kommende sesonger.</p>						
Avslutning	Hovedstyrken returnerte hjemmeavdelingen etter endt rydding og vedlikehold fredag kveld. Hjerkinn PRO var til stede på Hjerkinn fram til at alle avdelinger var avmarsjert.						
Resultat for uken	Stål (kg)	Aluminium (kg)	Flybomber (kg)	Treavfall (m ³)	Søppel (m ³)	Blindgj >20mm	Blindgj ≤ 20mm
	0	0	0	0	0	56	24

6.1.8.1 Funn og avsøkt område uke 34

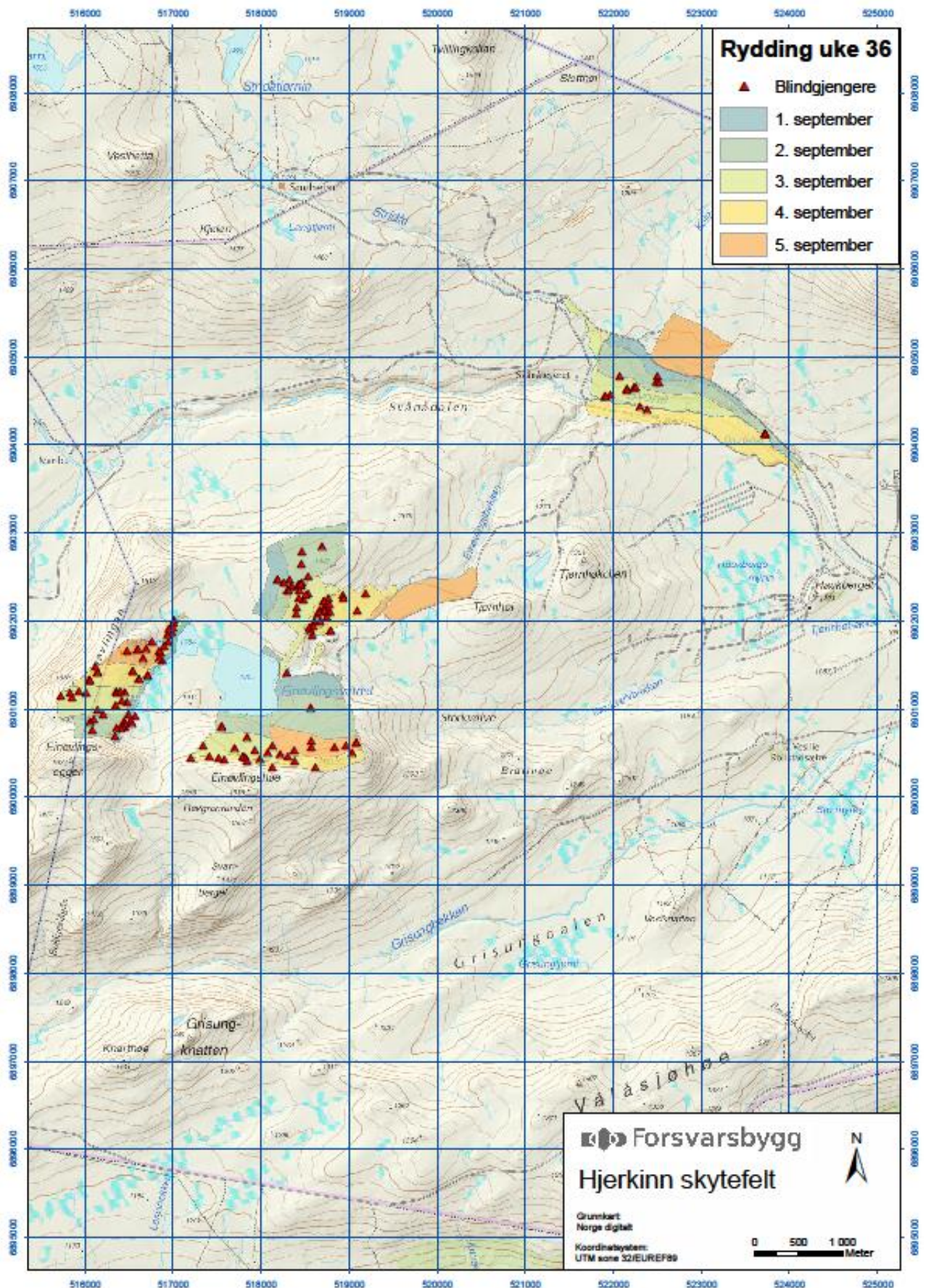

6.1.9 Uke 36 – Svånådalen og Einøvlingen

Innrykk	<p>Hovedstyrken ankom med fly til Værnes søndag 31. aug, og buss videre til Hjerkin, ankomst 2030. Vognførere ankom med tog fra Oslo Lufthavn Gardermoen 1850. Sanitetspersonellet ankom med egne kjøretøy 2200. Kort info til alle, tildeling av forlegning for ryddemannskaper, organisering av vakthold, samt tildeling av adm kjøretøy til følgebefal, ferdig 2300. Noen sivile innleide ankom mandag 1. sep 0730. Innmeldt styrke møtte iht. Innbrief, opplæring og forberedelser gjennomført etter plan mandag formiddag.</p>						
Vær og temperatur	<p>Mellom + 14 og + 16 °C. Så å si optimale værforhold, men 10-12 m/s vind på torsdagen.</p>						
Utførelse	<p>4 ERGer a 30 ryddemannskaper, mandag tom fredag 1820. ERKen bestod av 171 totalt.</p> <p>Helikopterstøtte, effektiv flytid: 22,9 timer.</p> <p>Tre ERGer gjennomførte søk i Einøvlingen og en i Svånådalen. Helikopter løftet en ERG hver dag inn til Einøvlingen (9 løft/dag). Scania og minibuss ble brukt for øvrig transport. Alternativt område i Svånådalen var forberedt i tilfelle av at værforholdene ikke tillot flygning. Veien inn til Einøvlingen ble fortløpende vurdert ift bruk av Scania for personelltransport. Ansvarsbevisste vognførere samt god ledelse fra følgebefal og ERG-sjefer, gjorde at oppdraget kunne gjennomføres som planlagt.</p> <p>ERKen var nesten 100 % operativ gjennom hele uken, og utførte oppdraget på en særdeles tilfredsstillende måte. Totalt ble 5,6 km² avsøkt, og tabellen under viser funn. Sorteringsplass handlet dette meget bra, i tillegg til at de avga en EOD til ERG 1 siste ryddedag, for å støtte under sprengning av funn.</p> <p>Hovedstyrken m følgebefal representerte avdelingen på en meget god måte, hvor positiv innstilling og punktlighet preget avdelingen. ERGer ble meget godt ledet av EOD-operatører og sjef ERK. Sanitetsstøtten fungerte meget tilfredsstillende. Det var ikke noen alvorlige uhell el skader, kun mindre saker, som sanitet og lege tok hånd om. Dette ble totalt sett den beste ryddeuken i 2014.</p>						
Avslutning	<p>Søk/sprengning av funn avsluttet fredag 5. sep 1820. Hovedstyrken avmarsjerte med buss fra Hjerkin til Værnes lørdag 6. sep 0700, og fly videre til hjemmebasen. Hjerkin PRO til stede inntil alle avdelinger var avmarsjert.</p>						
Resultat for uken	Stål (kg)	Aluminium (kg)	Kobber (kg)	Treavfall (m ³)	Søppel (m ³)	Blindgj >20mm	Blindgj ≤ 20mm
	8 935	980	0	0	5	121	12

6.1.9.1 Funn og avsøkt område uke 36

6.1.10 Uke 38 – Grøndalen

Innrykk	Hovedstyrken ankom m buss hhv kl 1920 og 2100. Vognførere ankom m tog kl 2050. Sanitetspersonellet ankom hhv kl 2100 og 2250. Kort info til alle, tildeling av forlegning for ryddemannskaper, organisering av vakthold, samt tildeling av adm kjøretøy til følgebefal, ferdig 2300. Middag og innrykk ferdig 2300. Noen støttefunksjoner møtte mandag 0730 iht. Innbrief, opplæring og forberedelser gjennomført etter plan mandag formiddag.						
Vær og temperatur	Mellom -1 og +9 °C. Værforholdene har vært meget gode.						
Utførelse	<p>4 ERGer a 20 ryddemannskaper, mandag tom fredag 1700. ERKen bestod av 127 totalt.</p> <p>Helikopterstøtte, effektiv flytid: 6,1 timer.</p> <p>Styrken ble disponert i Grisungdalen og rydding gjennomført iht plan. Alternativ løsning med bruk av eget personell og mekaniker som vognførere på buss / Scania for personelltransport, fungerte meget bra. I alt ble 6 km² avsøkt, dette var et meget godt resultat ift de meget tynt bemannede ERGene</p> <p>Meget gode værforhold kan ha virket positivt på resultatet. Operativ styrke ble meget godt ledet av sjef ERK med EOD-operatører og følgebefal. EOD-operatørene fikk mye ut av sine ryddegrupper i form av avsøkt terreng. Ryddingen ble utført uten uhell. Sanitetsstøtten fungerte meget tilfredsstillende. Sorteringsplass klargjorde for levering alt av innkommet ammunisjonsrester og søppel.</p>						
Avslutning	Deler av hovedstyrken returnerte hjemmeavdeling med buss fredag kveld, og en avdeling med buss til Værnes lørdag morgen kl 0730, og fly videre til hjemmeavdeling 1200, samt en mindre enhet som returnerte med tog til Oslo Lufthavn Gardermoen natt til lørdag, og fly til hjemmeavdeling lørdag formiddag. Hjerkinn PRO til stede inntil alle avdelinger var avmarsjert.						
Resultat for uken	Stål (kg)	Aluminium (kg)	Brannrør (kg)	Treavfall (m ³)	Søppel (m ³)	Blindgj >20mm	Blindgj ≤ 20mm
	7 595	2 905	0	2	3	22	1

6.1.11 Tiltak og støtte til delprosjekt EBA

Ukene 26, 27 og 36 ble det plantet vier på HFK-sletta. Arbeidene ble gjennomført med støtte fra EOD, og etter utarbeidet og godkjent SOP for tiltaket. Ordinær manngard søkte over HFK-sletta før planting ble igangsatt, en del funn ble gjort.

Uke 34 og 35 ble det gjennomført rydding og bortkjøring av avfall fra Storranden, samt tildekking av deponi. Ingen EOD-støtte.

Uke 40 ble det gjennomført rydding og bortkjøring av avfall fra standplass Haukberget I, samt at veggen fra toppen ned til standplass ble fjernet. Fjerning av veg ble gjort i samarbeid med egne EOD-ressurser, som klarerte vegtraseen før tilbakeføring med bemannet maskinelt utstyr.

Uke 42 ble det tilkjørt og lagt ut vekstjord på deponi Storranden, uten behov for EOD-støtte.

6.1.12 Funn 2014

Tabellen under viser funn av blindgjengere, ammunisjonsrester og søppel. Ammunisjonsrester, treavfall og søppel er på gjennomsnittsnivå, mens antall blindgjengere ligger noe under gjennomsnittet fra tidligere år.

Funn 2014	Stål (kg)	Alu (kg)	Treavfall (m ³)	Søppel (m ³)	Blindgj >20 mm	Blindgj ≤20 mm
Uke 25	4 540	1 580	10	9	19	2
Uke 26	2 000	345	1	0	7	0
Uke 27	8 693		3	2	24	0
Uke 33			0	0	16	0
Uke 34			0	0	56	24
Uke 36	8 935	980	0	5	121	12
Uke 38	7 595		2	3	22	1
Sum	31 763	2 905	16	19	265	39

6.1.13 Oversikt søkt område 2014 og totalt

Areal tall for ryddesesongen 2014 vises i tabellene nedenfor.

Ukenr	Gruppeverk	Søkt område (daa)	Søkt område (km ²)
25	26	5851,6	5,9
26	17	3744,9	3,7
27	20	6608,2	6,6
33	34	7370,6	7,4
34	12	591,0	0,6
36	27	5641,7	5,6
38	27	5977,0	6,0

	<u>Areal (daa)</u>	<u>Areal (km²)</u>
Sum av alle grupper i 2014	35785	35,8
Hvor mye av 2014 er førstegangssøk	12445	12,4
Hvor mye totalt er søkt kun 1 gang		71,7
Hvor mye totalt er kun søkt to ganger		54,9
Hvor mye totalt er kun søkt tre ganger		16,4
Hvor mye totalt er kun søkt fire ganger		4,8
Hvor mye totalt er kun søkt fem ganger		0,9
Berørt område (antall søk = 1)		148,8
Sum totalt søkt areal*		254,4

$$71,7+(54,9*2)+(16,4*3)+(4,8*4)+(0,9*5)$$

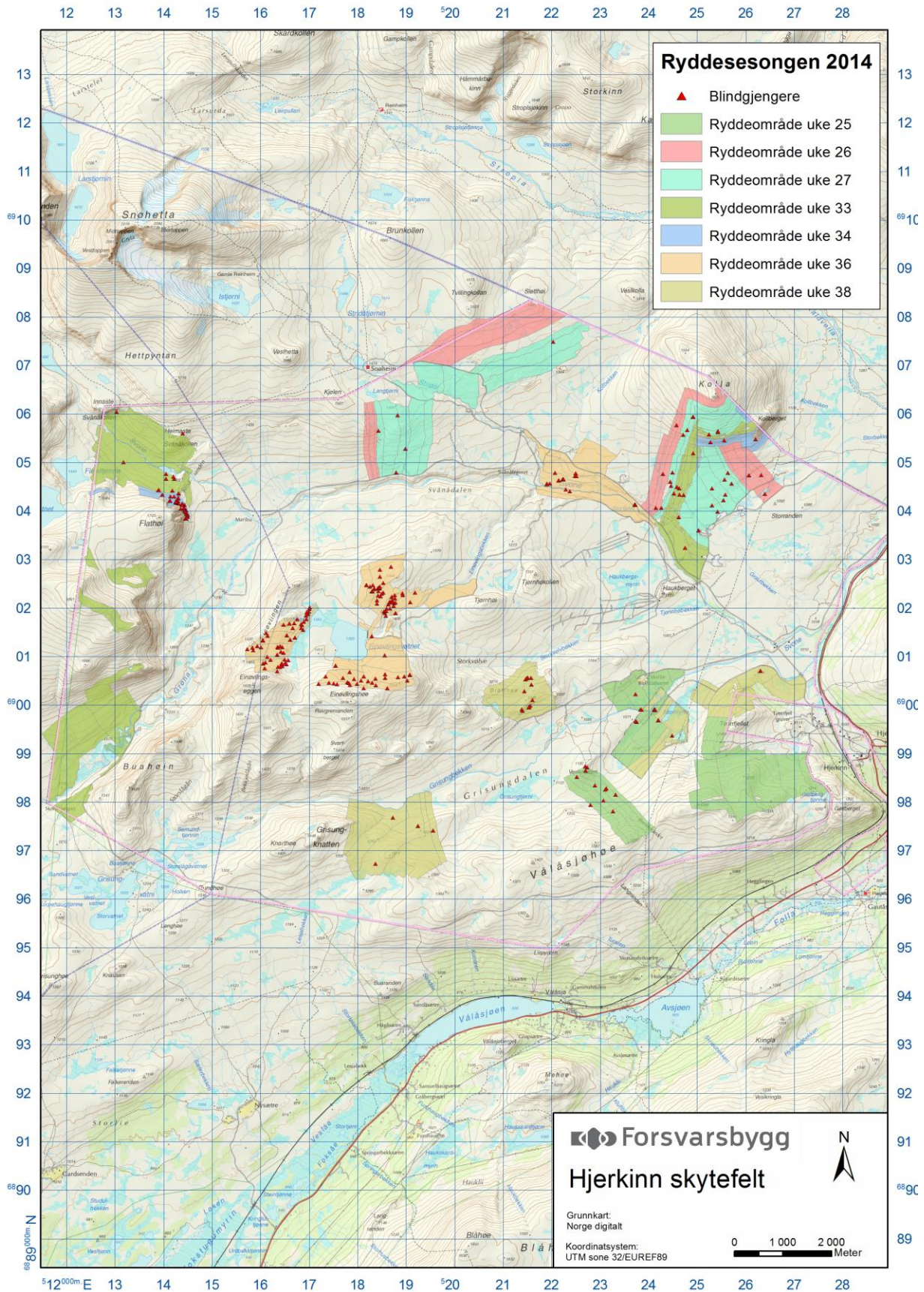
*Totalt søkt areal beregnes ut ifra følgende:

5. gangs	0,9
4. gangs	5,7
3. gangs	22,2
2. gangs	77,1
1. gangs	148,8
Hele feltet (km ²)	165

6.1.14 Ryddet område 2014

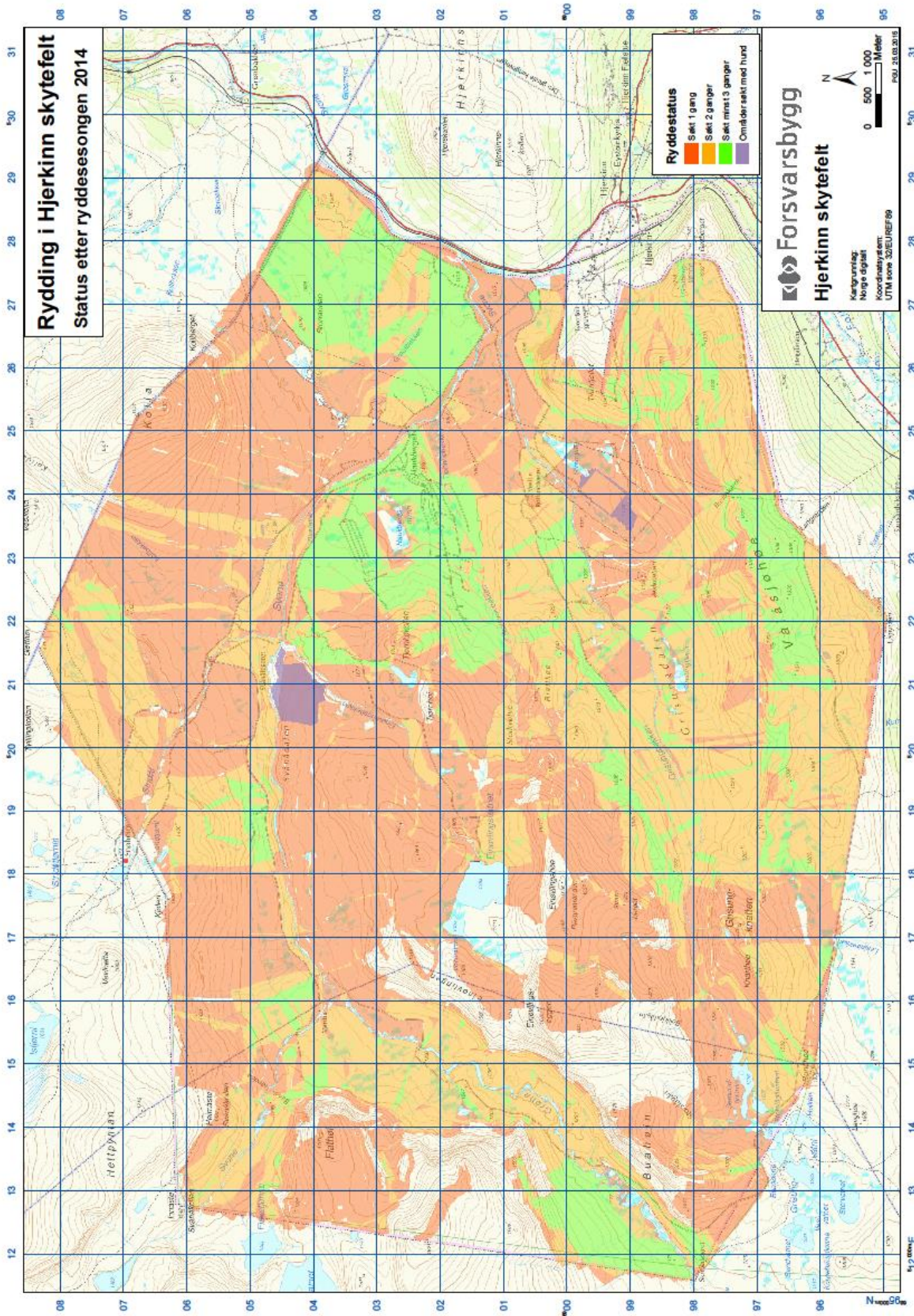
Totalt ryddet område 35,8 km². Kartet viser områdene som ble ryddet i 2014 med fargekoder for hver uke:

6.1.15 Totalt ryddet område pr 2014

Totalt er det gjennomført søk i 254,4 km² fordelt slik: 148,8 km² 1. gangs søk, 77,1 km² 2. gangs søk, 22,2 km² 3. gangs søk, 5,7 km² 4. gangs søk og 0,9 km² søkt 5 el flere ganger. Fargekodene angir antall ryddinger:

6.1.16 Årlig funn, søkt areal og effektive dagsverk i felt pr. 2014

Tabellen under viser årlig funn, søkt område totalt pr år, og antall effektive dager i felt med manngard.

År/funn/ areal/eff dv	Metaller kg	Treavfall m ³	Søppel m ³	Blindgj >20mm	Blindgj ≤20mm	Søkt areal km ²	Eff dv i felt
2006	24 000	5	10	223	0	54,8	2074
2007	42 248	200	26	470	4 208	19,2	2116
2008	50 500	75	16	155	3 799	20,3	1884
2009	107 824	37	12,5	882	703	20,2	2625
2010	41 600	22	11	412	372	21,9	2092
2011	75 162*	26	10	652	332	28,3	3042
2012	49 747	22,5	9,5	295	426	25,4	2612
2013	20 738	5	10	230	50	29	2595,6
2014	34 668	16	19	265	39	35,8	2437
Sum	446 487	408,5	124	3 584	9 929	254,9	21 477,6

6.2 Andre aktiviteter

6.2.1 Arbeidsgruppe EOD nedlagte SØF

Arbeidsgruppen består av personell fra Hjerkin PRO, fagansvarlig for rydding av eksplosiver (FKL FAES), og fagmyndighet for anskaffelse og bruk av ammunisjon og eksplosiver (FLO F AMM). Arbeidsgruppen støtter med utredninger og faglig kompetanse hvor nødvendig. Formell aktivitet i arbeidsgruppen har vært noe lavere enn antatt for 2014. Dette har sammenheng med at prosjektet er tilført en ekstra EOD-ressurs i 2014.

- ✚ Møte 7. februar 2014 – gjennomgang av SOP for rydding i bratt terreng.
- ✚ Møter med FSAN og gjennomgang av sanitetspunkter i reglementer, sanitetsplan for Hjerkin, og materieloppsett.
- ✚ Senior EOD-rådgiver har deltatt på møter ifm oppdatering av eksplosivryddereglementer ved FKL FAES.

6.2.2 Metodeutvikling

Metoder for rydding av Hjerkin SØF er ikke endret i 2014, men det er skaffet enda bedre grunnlag ift søk i bratt terreng. I tillegg er det gjort prøver og bruk av iPad med kart i ryddegruppene. Dette øker presisjon på søket, og unødvendig overlapping unngås. Teknologiske hjelpemidler er anvendt i det andre prosjektet SØF fase II. Her er bl a signatur metall detektor og minesøker brukt ifm klarering av veg, håndgranatbaner og mindre blindgjengerfelt for bombekaster og PVRK. For videre skal det jobbes med metode for klarering av vegsystemer i Hjerkin SØF som grunnlag for fjerning av vegsystemer i skytefeltet. Skytefelthund er videreført i SØF fase II, og er planlagt på et mindre oppdrag i Hjerkin SØF i 2015.

Metoder som anvendes i dag:

- ✚ Ordinær manngard som gjennomfører søk etter blindgjengere, ammunisjonsrester og søppel. Alle ERGene vil fra 2015 bli tildelt iPad med GPS og kartfunksjon som vil øke presisjon på søk, og hindre unødig overlapping. Kartene har en bedre oppløsning, og informasjon om sikkerhet og kulturminner kan legges inn.
- ✚ Manngard bratt terreng. Søk i terreng utover ca. 30-45°. Bemannes med godt egnet soldater el grenaderer / befall. Mindre grupper a ca. 10-12.

- ✚ Bruk av skytefelthund for søk etter spesielt farlig ammunisjon som PVRK.
- ✚ Fjernstyrt maskinelt utstyr vil ikke bli brukt på Hjerkins i 2015/16, men metoden vil mest sannsynlig komme til anvendelse igjen ved fjerning av veger.
- ✚ Fjernstyrt maskinelt utstyr og knuseverk vil bli brukt på Gimlemoen i 2015. Erfaring derfra kan være interessant for Hjerkins SØF.
- ✚ Bruk av signatur metall detektorer er brukt i 2014 for søk og klarering av bl a håndgranatbaner og mindre blindgjengerfelt. Erfaringene herfra er interessante. Til nå er dette utstyret brukt primært i SØF fase II, men kan bli aktuelt også i Hjerkins SØF.

Hjerkins PRO vil ikke på egenhånd starte nye utviklingsprosjekter på ny søketeknologi, men vedlikeholde og forbedre eksisterende metoder. Dette er i tråd med beskrivelsen gitt i tidligere årsrapporter.

6.2.3 Akseptert restrisiko

Det ble også i 2014 arrangert et felles møte om restrisiko i Hjerkins skytefelt. Her ble det bl a bestemt at FB skal utarbeide en rapport / redegjørelse til DSB hvor utkast skal foreligge i 2015 slik: «Utførte tiltak, egenvurdering av restrisikoen, avsluttende arbeider og tiltak for å håndtere restrisikoen. Prosjektets egenvurdering må forankres både i FB og i Forsvaret, evt også FD. Hver av partene avklarer nivå i respektive linjer».

Samarbeidet med FFI fortsetter og de har mottatt rydderesultater for 2014. Møte med FFI er gjennomført 26. mars 2015.

Resultatene fra de årlige ryddingene brukes av FFI i sin rapport "Rydding av Hjerkins skytefelt – en statistisk vurdering", som er et supplement i prosessen for å fastlegge restrisiko. Begrepet restrisiko er foreløpig ikke definert og er forholdsvis komplisert, men den kan beskrives som den risikoen det vil innebære å bevege seg en viss strekning i feltet. Akseptabel risiko må fastlegges i forhold til den allmenne risiko ellers i samfunnet. FFI sin rapport gir et sannsynlig tall for hvor mange blindgjengere det kan ligge igjen i feltet og omtrent hvor de kan ligge. Dette kan brukes av prosjektet som en veiledning til hvor i feltet man bør søke, men samtidig må man forholde seg til Forsvarets reglement for slikt søk. Her kan det være noe ulik tilnærming. Utfordringen blir da å enes om hva som er den riktige. FFI sin rapport har også en modell som beskriver den samfunnsmessige nytten av å rydde, og hvor mye ressurser det man bør / kan bruke får å fjerne én blindgjenger. Dette må sees opp mot den beskrivelsen for rydding i nedlagte SØF som Forsvarets reglementer beskriver.

Arbeidene med akseptert restrisiko fortsetter som planlagt, og det er nå kun ca. 9 km² av Hjerkins skytefelt hvor 1. gangs søk ennå ikke er gjennomført. Grunnlaget til FFIs rapport, samt egenvurdering omkring akseptert restrisiko er dermed et langt skritt videre.

6.2.4 Risiko for oppfrost av blindgjengere i Hjerkins skytefelt

Cowi's rapport og simuleringene i kryolaboratoriet vil sammen med retningslinjer for søk etter blindgjengere, ammunisjonsrester og søppel med ordinær manngard, bidra til et styrket grunnlag for å oppnå akseptabel restrisiko. Simuleringer og utredninger omkring oppfrost er nå avsluttet. Hovedkonklusjonen fra laboratorietestene er at oppfrostproblemet er svært beskjedent for blindgjengere og ammunisjonsrester selv i de mest frostsensitive jordartene. Lette objekter med stor overflate kan fryse opp etter lang tid, mens objekter med høy egenvekt og liten overflate ikke påvirkes av oppfrost. Hvis objektene har ligget 15 år eller lenger i bakken uten at oppfrost har funnet sted, er det lite sannsynlig at de vil fryse opp på et senere tidspunkt.

6.2.5 Kulturminneregistrering

Kartleggingen av Hjerkins SØF brukes som grunnlag i planlegging og gjennomføring av eksplivryddingen. Utarbeidede rapporter gir føringer om at det ikke skal sprenge eller kjøres med terrenggående kjøretøy nærmere enn 50 meter fra merket eller sannsynlig automatisk fredet kulturminne, uten forhåndsavklaring med Oppland fylkeskommune.

6.2.6 Prosjektet SØF fase I og II

SØF fase I og II ledes av FB Skifte eiendom (SE). FB Utv sør / Hjerkins PRO har støttet slik:

- ✚ Delprosjekt eksplivrydding har hatt ansvaret for planlegging og gjennomføring av all eksplivrydding.

- ✚ Utarbeidelse av ROS-analyser og SOPer for aktuelle tiltak.
- ✚ EOD-faglig rådgivning i tilbakeføringsarbeider hvor eksplosivrisiko er til stede.
- ✚ Forberedt og gjennomført søk med skytefelthund på PVRK-banene på Marka, Fredrikstad, Bømoen og Skarsteindalen.
- ✚ Planlagt tiltak på Marka, Gimlemoen, Brettingen, Kvenvikmoen og Nyborgmoen, som skal gjennomføres i 2015.
- ✚ Støttet gjennomføring av miljøsanering av håndgranatbane i Fredrikstad SØF.
- ✚ Prosjektmøter.

6.2.7 Annen støtte til / fra Hjerkin PRO

Delprosjekt eksplivrydding har gitt / mottatt annen støtte slik:

- ✚ 12. feb, koordinering med fjellstyrene angående årets rydding og villreinjakt.
- ✚ 03.mars - 05.mars, EOD-rådgivere støtte til FB NFV, ifm funn av øvingshåndgranater på skole ved Kristiansten festning.
- ✚ 7. mai, støttet Statens vegvesen med en EOD-rådgiver, etter anmodning om bistand i forbindelse med utbygging av ny E6 gjennom Gudbrandsdalen. Handling ved eventuelle funn.
- ✚ 10-11. juni, støttet FB SE på Ladebygget i Trondheim, søk etter metall ifm grunnboringer.
- ✚ 16. juni, støttet Sør-Trøndelag Politidistrikt med helikopter for henting av død person i Reinheim. Anmodning om å støtte politiet kom fra VO FOH.
- ✚ 01.juli, støttet Dovre fjellstyre med helikoptertransport og ambulans. En medarbeider skadet beinet under inspeksjon av fjellrevprosjektet. EOD-rådgiver var med under evakueringen av pasient.
- ✚ 04. juli, reparert fastlinjetelefon på Hjerkin.
- ✚ 01.sep, installert ny fastlinjetelefon hos PL Eksplivrydding, samt lagt inn et ekstra FISBasis punkt ifm omorganisering av OPS Hjerkin PRO.
- ✚ 04. sep, støttet med uttransport av NRK TV-fotograf til Storranden. NRK TV skulle fotografere moskus gjennom helga.
- ✚ 19. sep, støttet Dovre brannvern ifm evakuering av 6-hjuling i Kvitdalen som ble skadet ifm brannslukking 17 sep. BV206 m/kran hentet 6-hjulingen.
- ✚ Hjemmekontor for lokalt befal i bygning 0071.
- ✚ Støtte til SNO ifm henting / utkjøring av død moskus fra feltet.
- ✚ Generell støtte til Norsk Villreinsenter Nord.

Der hvor helikopter har vært brukt, har dette i hovedsak vært kombinert med ordinær flyving for ERKen. Støtten for øvrig er ofte knyttet til uker hvor det foregår eksplivrydding eller annet tilbakeføringsarbeid.

6.2.8 Samarbeid andre fora for erfaringsutveksling

Hjerkin PRO har et meget godt samarbeid med forswarets avdelinger. Ifm vurderinger av sikkerhet, ryddeprosedyrer og resultater, er FFI, FLO F AMM, Hæren FKL FAES og Hæren FKL FHSK meget sterke bidragsytere. Det er videre lagt opp til å gjennomføre et besøk i Falun, Sverige for å se på et større tilbakeføringsprosjekt.

6.3 Drøfting resultat ekspløsvrydding

Fordelingen av ryddeuker mellom Hær, Sjø og Luft var klar i januar 2014. Uke 34 var først planlagt som en komplett ERK, men ble senere redusert til kun å omfatte to mindre grupper for rydding i bratt terreng. Utenom den uka ble ERKen satt opp i 6 uker.

Særavtale om arbeidstid under blindgjengerrydding i nedlagte SØF var klar 6. juni 2014, og kunne derfor brukes i planleggingen av årets sesong. Det meget positive ved avtalen nå, er at den fornyes automatisk hvert år, så sant den ikke sies opp av partene iht tjenestetvistloven. Dette gir prosjektet et langt bedre planleggingsgrunnlag enn tidligere.

Som det fremgår av årsrapporten gjenstår det fortsatt noen km² å rydde før hele feltet er gått over en gang. 1. gangs søk prioriteres hvert år, men tilgangen til ryddeområdene er grunnet værforhold, koordinering med villreinjakt etc på høsten, en begrensende faktor ift 1. gangs søk. Imidlertid er grunnlaget nå så bra, at vi kan si å ha en god status på skytefeltet ift funn og tidligere bruk. Totalt er det gjennomført søk i 254,4 km² fordelt slik: 148,8 km² 1. gangs søk, 77,1 km² 2. gangs søk, 22,2 km² 3. gangs søk, 5,7 km² 4. gangs søk og 0,9 km² søkt 5 el flere ganger.

Logging av søk med GPS gir et resultat på 35,8km² for 2014. Dette er 7 km² mer enn i 2013, og tilsvarer mer enn normalresultatet for en ERK en uke, oppnådd med 158 færre effektive dagsverk i skytefeltet enn året før. Prioritet har vært 1. gangs søk, og 12,4 km² er tilfredsstillende sett i forhold til at det er begrenset med tilgjengelig tid, da høyereliggende terreng først er tilgjengelig etter sommerferien, og at virksomheten må koordineres med villreinjakt i skytefeltet. Det gjenstår nå kun ca. 9 km² 1. gangs søk i feltet. Grunnene til økt ryddet areal er god ledelse av ERKer og ERGer, utmerket innsats fra ryddemannskaper og støttefunksjoner, samt rimelig god utnyttelse av ryddedagene. Bruk av iPad med GPS og kartfunksjon ble fortsatt utprøvd i en ERG i 2014 med godt resultat. Dette øker presisjon på søkene, det er lettere å orientere seg og komme raskt i gang med søk, samt at det minsker unødig overlappning av områder som er søkt fra før. For 2015 vil alle ERGer ta dette i bruk.

Søk i bratt terreng ble gjennomført i områdene Kolla og Flathøi. Resultatet og erfaringene fra den uken var meget positiv. Søk i bratt terreng vil fortsette noen år til, og for 2015 vil prosjektet utvide antall ryddemannskaper i disse gruppene.

Forhold som påvirker sluttresultatet er antall blindgjengere, ammunisjonsrester og søppel, som var en del høyere enn året før. Dette fører normalt til mindre produksjon av km². Værforholdene hadde imidlertid en positiv innvirkning på resultatet. Helikopteruhellet i uke 24 påvirket resultatet ved at 1 ½ ryddedag gikk tapt.

Resultatene fra årets rydding er overført FFI som tar dette inn i sin rapport «Rydding av Hjerkinn skytefelt – en statistisk vurdering». Dette er samtidig en del av kvalitetssikringen av ryddeprosessen, samt et viktig supplement i prosessen for å fastlegge restrisiko.

Søkt areal på 35,8 km² er det nest beste resultatet prosjektet har hatt siden oppstarten i 2006. Støtten fra Forsvaret har vært utmerket og tilbeordret militært personell og sivile innleide har utført oppdraget på Hjerkinn på en meget tilfredsstillende måte.

7 Videre framdrift

I forprosjektet for fase 2 ble det estimert et behov for ca. 6 ryddekommandoer hver uke fram tom 2020. Ressursbruken på ekspløsvrydding de siste to årene har ligget på dette nivå. Grunnet usikkerheten ift hvor mye ekspløsvrydding som må gjennomføres før hele feltet kan frigis, er det for årene 2016-18 fremmet ønske om rydding i 7 uker hvert år. Dersom akseptert restrisiko blir endelig definert ila 2015/16, bedres grunnlaget vesentlig ift å være mer konkret i å beregne resterende ryddebehov. Derfor blir dette en av de viktigste oppgavene for prosjektet for 2015/16.

Det ble også i 2014 arrangert et felles møte om restrisiko i Hjerkinn skytefelt. Her ble det bl a bestemt at FB skal utarbeide en rapport / redegjørelse til DSB hvor utkast skal foreligge i 2015 slik: «Utførte tiltak, egenvurdering av restrisikoen, avsluttende arbeider og tiltak for å håndtere restrisikoen. Prosjektets egenvurdering må forankres både i FB og i Forsvaret, evt også FD. Hver av partene avklarer nivå i respektive linjer».

Samarbeidet med FFI skal fortsette og de har mottatt rydderesultater for 2014. Møte med FFI er gjennomført 26. mars 2015. Resultatene fra de årlige ryddingene brukes av FFI i sin rapport «Rydding av Hjerkinn skytefelt –

en statistisk vurdering”, som er et supplement i prosessen for å fastlegge restrisiko. Denne vurderingen foretar også en kvalitetsvurdering av det som er gjort til nå, og gir anbefalinger omkring letestrategi, og hvor lenge et slikt program bør pågå. Vesentlig her blir også samarbeidet med FKL FAES som er fagansvarlig for ekspløsvrydding.

Utenom ordinær rydding vil det også for 2015, og noen år fremover være behov for rydding i bratt terreng. Størrelsen på de to ERGene som skal utføre dette i 2015 blir justert opp fra 6 til 8 ryddemannskaper i hver. Dette ut fra den erfaringen som ble gjort i 2014.

Skytefelthund er nå primært bruk i SØF fase II, men det planlegges med en redusert uke på Hjerkinn i 2015. Oppdrag vil være søk i flankene av primært målområde på PVRK-banen i steinura ned mot elva Svåni i Svånålægret. Det gjenstår å utarbeide plan og metode for rydding av resterende del av denne banen.

EBA-tiltak som krever EOD-støtte i de nærmeste årene, før veger skal fjernes og tilbakeføres, synes å kunne løses ved at tiltak gjennomføres parallelt med at ERK er satt opp på Hjerkinn. EOD-operatører fra denne støtter da samtidig ev EBA-tiltak. ERG EBA vil igjen bli etablert senere i fase 2, når veger skal fjernes og tilbakeføres. For 2015 gjennomføres opprydding av vegen opp til Einøvlingen, planting og revegetering av deponi på Storranden, samt vegvedlikehold for ERKen. Det vil kun være tiltak på Einøvlingsvegen som krever EOD-støtte. Tiltakene planlegges utført parallelt med at ERK er satt opp på Hjerkinn, og krever derfor ikke separate EOD-ressurser.

Ytre gjerdet rundt HFK-sletta var planlagt å fjernes 2014, på frossen mark, etter at plantene har festet seg og siste overflaterydding av området er gjennomført. Fjerning av gjerde er utsatt da det er usikkert om plantene har satt seg skikkelig ennå. Gjerdet blir fjernet enten i 2015 el 2016.

Fjerning av øvrige veger i feltet vil bli gjennomført etterhvert som blindgjengerryddingen er ferdig, og i samsvar med de føringer verneplanen krever. Her vil det være nødvendig med utarbeidelse av prosedyrer og metoder for klarering av veg, før tiltak iverksettes. Det er avsatt midler for utarbeidelse av metode i 2016.

Behovet for EOD-støtte utenom ordinær ekspløsvrydding kan bli utvidet ved at Statsbygg vurderer tiltak på demningen i Einøvlingsvatni. Adkomsten dit må opprettholdes, og det vil være behov for EOD-støtte både i forbindelse med dammen, vegen og i det arealet som ev tørrlegges ved senkning av vannstand. Endelig beslutning om tiltak er ikke tatt, og FBs ressursbruk må avklares med FD. Det er ikke sannsynlig at tiltak blir igangsatt i 2015.

Delprosjekt ekspløsvrydding har også ansvaret for ekspløsvrydding i SØF fase II. For 2015 vil dette i hovedsak omfatte rydding av PVRK-baner i/på Marka (Sjø-delen med minedykkere og / el EOD-dykkere), Brettingen, Kvenvikmoen og Nyborgmoen med skytefelthund.

Hjerkinn PRO vil fortsette å følge med på utviklingen av ny søketeknologi. Vedlikehold og forbedring av eksisterende brukte ryddemetoder vil fortsatt være viktig for Hjerkinn PRO fase 2 og SØF fase II.

8 Oppsummering

I alt produserte de sju ERKene 2547 effektive dagsverk i felt, inklusive rydding i bratt terreng. Helikopter ble brukt i fire av ukene for transport av personell til vanskelig tilgjengelig områder. Dette var meget vellykket.

Helikopteruhellet 24. juni kl 1200 kunne fått et langt alvorligere utfall. Etter omstendighetene må det sies at dette gikk bra. Samarbeidet med helikopteravdelingen var meget godt, og personell involvert i ulykken håndterte dette på en meget god måte. Nytt helikopter var på plass onsdag 25. juni, og rydding ble gjenopptatt torsdag morgen. Totalt effektiv flytid for prosjektet har vært 82,9 timer. Iht FBs Kriseberedskapsplan er det gjennomført intern evaluering av ulykken. Det foreligger egen intern rapport for dette.

Hele feltet er 165,5 km². Dette inkluderer området Hegglingen 2,2 km² som ligger utenfor skytefeltet. Alpine områder utgjør 3,9 km², 2,05 km² vannsystemer og 0,1 km² fjellskråninger over 60°. Vannsystemer og fjellskråninger over 45° skal normalt ikke ryddes. Totalt er det gjennomført søk i 254,4 km² fordelt slik: 148,8 km² 1. gangs søk, 77,1 km² 2. gangs søk, 22,2 km² 3. gangs søk, 5,7 km² 4. gangs søk og 0,9 km² søkt 5 el flere ganger.

Logging av søk med GPS gir et resultat på 35,8 km² for 2014. Dette er 7 km² mer enn i 2013, og tilsvarer mer enn normalresultatet for en ERK / uke, oppnådd med 158 færre effektive dagsverk i skytefeltet enn året før.

Prioritet har vært 1. gangs søk. Resultatet på 12,4 km² er tilfredsstillende sett i forhold til at det er begrenset med tilgjengelig tid, da høyere liggende terreng først er tilgjengelig etter sommerferien, og at virksomheten må koordineres med villreinjakt i skytefeltet. Det gjenstår nå kun ca. 9 km² 1. gangs søk i feltet. Grunnene til økt ryddet areal er god ledelse av ERKer og ERGer, utmerket innsats fra ryddemannskaper og støttefunksjoner, samt rimelig god utnyttelse av ryddedagene.

Bruk av iPad med GPS og kartfunksjon ble fortsatt utprøvd i en ERG i 2014 med godt resultat. Dette øker presisjon på søkene, det er lettere å orientere seg og komme raskt i gang med søk, samt at det minsker unødig overlappning av områder som er søkt fra før. For 2015 vil alle ERGer ta dette i bruk.

Ressursbruken på eksplivrydding de siste to årene har ligget på nivå med det prosjektet antok som nødvendig pr år fram mot 2020. Grunnet usikkerheten ift hvor mye eksplivrydding som må gjennomføres før hele feltet kan frigis, er det for årene 2016-18 fremmet ønske om rydding i 7 uker hvert år. Dersom akseptert restrisiko blir endelig definert ila 2015/16, vil dette bedre grunnlaget for videre ryddebehov. Derfor blir dette en av de viktigste oppgavene for prosjektet i 2015/16.

Det ble også i 2014 arrangert et felles møte om restrisiko i Hjerkinn skytefelt. Her ble det bl a bestemt at FB skal utarbeide en rapport / redegjørelse til DSB hvor utkast skal foreligge i 2015 slik: «Utførte tiltak, egenvurdering av restrisikoen, avsluttende arbeider og tiltak for å håndtere restrisikoen. Prosjektets egenvurdering må forankres både i FB og i Forsvaret, evt også FD. Hver av partene avklarer nivå i respektive linjer».

Samarbeidet med FFI fortsetter og de har mottatt rydderesultater for 2014. Møte med FFI er gjennomført 26. mars 2015.

Resultatene fra de årlige ryddingene brukes av FFI i sin rapport "Rydding av Hjerkinn skytefelt – en statistisk vurdering", som er et supplement i prosessen for å fastlegge restrisiko. Begrepet restrisiko er foreløpig ikke definert og er forholdsvis komplisert, men den kan beskrives som den risikoen det vil innebære å bevege seg en viss strekning i feltet. Akseptabel risiko må fastlegges i forhold til den allmenne risiko ellers i samfunnet. FFI sin rapport gir et sannsynlig tall for hvor mange blindgjengere det kan ligge igjen i feltet og omtrent hvor de kan ligge. Dette kan brukes av prosjektet som en veiledning til hvor i feltet man bør søke, men samtidig må man forholde seg til Forsvarets reglement for slikt søk. Her kan det være noe ulik tilnærming. utfordringen blir da å enes om hva som er den riktige. FFI sin rapport har også en modell som beskriver den samfunnsmessige nytten av å rydde, og hvor mye ressurser det man bør / kan bruke får å fjerne én blindgjenger. Dette må sees opp mot den beskrivelsen for rydding i nedlagte SØF som Forsvarets reglementer beskriver.

Det har ikke vært nødvendig å etablere egen ERG EBA for støtte til delprosjekt EBA i 2014. Tiltakene har fortløpende vært støttet av EOD-operatører, enten fra oppsatt ERK på Hjerkinn, eller med egne EOD-ressurser.

Vedlikehold og forbedring av eksisterende brukte ryddemetoder vil fortsatt være viktig for Hjerkinn PRO fase 2 og SØF fase II.

For 2015 vil ryddeoppdrag i Hjerkinn SØF foregå parallelt med tiltak i SØF fase II, som i år vil dette kreve god planlegging og koordinering fra oss alle. Det godt etablerte samarbeidet med forsvarrets avdelinger og FFI gjennom mange år, er et meget godt grunnlag for kommende oppdrag. Forsvarsbygg takker alle avdelinger for utmerket støtte i 2014.

---

^A Vedlegg 1 - Organisasjon